

LETO XXXV / ŠTEVILKA 6, JUNI 2004 / POŠTNINA PLAČANA PRI POŠTI 2380 SLOVENI GRADEC / CENA 500 TOLARJEV

Polenta - frika je bila za vse. Strokovno so jo pripravljali gozdarji Zavoda za gozdove, Območne enote Slovenj Gradec: Franc Hafner mlajši, Janez Skarlovnik in Borut Skledar, sodeloval pa je tudi Peter Tasič iz Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec.

Zbor gozdarjev Zavoda za gozdove, Območne enote Slovenj Gradec Stezice je prepeval na prireditvah ob otvoritvi žage

Poslovni partnerji

Marijana Cigala, županja občine Dravograd pozdravlja gozdarje

Silvo Pritržnik, direktor Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec med pozdravnim govorom

VELIK DOGODEK

GOZDNEGA GOSPODARSTVA SLOVENJ GRADEC
OB OTVORITVI ŽAGE OTIŠKI VRH
IN BILO JE SREČANJE ZAPOSLENIH, SODELAVCEV IN POSLOVNIH
PARTNERJEV IN SREČANJE UPOKOJENIH DELAVK IN DELAVCEV GG.

Mitja Jandl in dr. Franc Pečnik zadovoljna z novo pridobitvijo

Ekipa, ki bo skrbela za proizvodnjo na žagi

Omizje zaposlenih na CLS oziroma PC Žaga, prvi na levi sedi Branko Krajcar, vodja vzdrževanja PC Žaga

Na začetku kviza je nastopajoče šolarje predstavil ravnatelj OŠ Dravograd Marjan Kovše

Zagnani mladi tekmovalci na kvizu

Uspešno smo zaključili kviz

Zmagovalke na kvizu so bile četrtšolke iz OŠ Mežica

U V O D N I K

GOZD MOJEGA MESTA OB TEDNU GOZDOV

Leto je naokoli in gozdarji javne gozdarske službe, organizirane v Zavodu za gozdove Slovenije, smo ob tednu gozdov po vsej Sloveniji pripravili čez 130 aktivnosti, s pomočjo katerih seznanjamo in osveščamo širšo javnost, predvsem pa šolsko mladino, o pomenu naših gozdov, o delu v gozdu in drugih zanimivostih iz življenja v gozdnem prostoru.

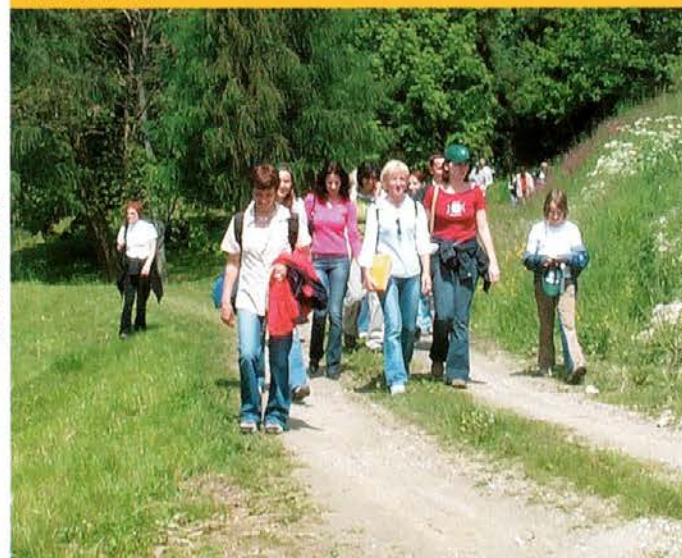
Pestra in slikovita je naša dežela med Pohorjem, Kozjakom, Košenjakom, Peco, Olševo in Smrekovcem. Več kot 63 % naše koroške dežele je porasle z gozdom. Naš gozd je slikovit, je prava zakladnica najrazličnejših naravoslovnih zanimivosti. Tako gozdarji kot ostali ljubitelji narave spoznavamo in odkrivamo najrazličnejše gozdne pestrosti tako, da znamo gozd opazovati, prebrati kakšno zanimivo knjigo o njem, prisluhniti skrivnostnim in prijetnim zvokom pod krošnjami gozdnega drevja in grmovja, s svinčnikom, fotografskim aparatom ali kamero posneti slikovit utrinek iz gozdnega življenja. Živahno je v gozdnih tleh, pod krošnjami grmov in dreves, med krošnjami in nad njimi. Mnogo je gozdnih poti, po katerih se podajamo gozdarji s šolarji in skupaj kot gozdni detektivi odkrivamo gozd. Zelo pestro in živahno pa je že več kot 26 let v slovenskih gozdovih zadnji teden v mesecu maju – Tednu gozdov. Moto letošnjega tedna gozdov je »Gozd mojega mesta«. Slavnostni del osrednje prireditve ZGS ob Tednu gozdov je bil 25. maja na Ljubljanskem gradu, kjer so podelili posameznim občinam in drugim lokalnim skupnostim, katera so bila vključena v izbor najbolj urejenih mestnih in primestnih gozdov, priznanja za skrb za te gozdne površine. Dan prej pa je potekalo v prostorih Gozdarskega inštituta v Ljubljani posvetovanje o gozdu mojega mesta.

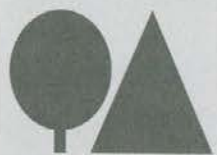

Poleg drugih prireditev smo tudi letos gozdarji Zavoda za gozdove, Območne enote Slovenj Gradec, ob pomoči Osnovne šole Dravograd 26. maja 2004 pripravili že tradicionalni kviz o spoznavanju gozdov po gozdni učni poti Dravograd – Grad. Tekmovanja se je udeležilo 16 ekip iz koroških osnovnih šol – vsi učenci tekmovalci so bili zmagovalci. Najboljše so bile **četrtšolarke iz Osnovne šole Mežica: Martina Bratina, Kaja Ošlak in Maja Šipek**. Drugo mesto je dosegla ekipa Osnovne šole Mislinja, tretje pa učenci Osnovne šole Smartno pri Slovenj Gradcu. Tekmovanje je potekalo v prijetnem vzdušju, saj so učenci Osnovne šole neznanih talcev pripravili zanimiv turističnokulturni program, poskrbljeno pa je bilo tudi za okrepčilo pred terenskim tekmovanjem in po njem. Hvala vsem, ki so pomagali izvesti to že tradicionalno srečanje osnovnošolcev z gozdarji!

Tekst in foto:
GORAZD MLINŠEK

Zadnja in najstarejša ekipa na kvizu - učiteljice koroških osnovnih šol

OB TEDNU GOZDOV INFORMATIVNI GOZDARSKI STORŽI V APRILU IN MAJU

Tekst in foto:

GOROŽD MLINŠEK, univ.dipl.inž.gozdarstva,

☎ Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Od lanskoletnega sonca pregreti tarnamo in se jezimo nad letošnjim nam nič kaj ustrežajočim vremenom. Pozabljamo, da je april že po naravi moker mesec in da se v naravi nič ne zgodi po naključju. Če je bilo lani sušno leto, bo verjetno letos bolj moko. V aprilu sem zabeležil dvanaest dni s padavinami – dva snežna v vseh višinskih pasovih (5., 6.april) in deset deževnih dni v obliki normalnega dežja ali lokalno različno razporejenih neviht. V višjih legah nad 1000 m nadmorske višine so se pojavljale tudi kratkotrajne snežne nevihte. V noči iz 5. na 6. april je moker sneg povzročil v višinskem pasu od 800 m do 1000 m nad morjem po vsem območju posamezne razpršene snegolome. Moker sneg je polomil vrhove posameznih nadstojnih smrek, v mlajših smrekovih sestojih je povzročil poškodbe, zaradi neenakomerne preobteženosti krošenj nagnjenost in delno izruvanost posameznih dreves in manjših skupin dreves. V aprilu so prevladoval nizke nočne in jutranje temperature (do +4 stopinje Celzija) pa tudi najvišje dnevne temperature niso bile visoke, saj so bili samo štirje dnevi toplejši od 15 stopinj Celzija. Še posebno se nam je izneveril maj, najlepši pomladanski mesec, poln cvetja, toplote in ljubezni. Prijetne toplote je bilo v maju bolj malo, saj je sneg kar nekajkrat pobelil vrhnje predele naših planin. 23. in 24. maja je na Peci zapadlo do 40 cm snega, erozijski jarki ali »žlihi« so ostali zasneženi pod vrhom senčne strani Uršlje gore še zadnje dni v maju. Starejši ljudje, ki stalno živijo v planinskih predelih, vedo povedati, da toliko snega že dolgo ni zapadlo kot letos. Spominjo pa nas tudi, da so bile zime, podobne letošnji, v naših krajih običajne. Tudi v maju so prevladoval hladne noči. 24. maja smo imeli v jutranjih urah na Koroškem tudi močno slano. Za ta letni čas nizkih poprečnih dnevni temperatur in obilnih padavin niso bili veseli kmetje, saj jih je slabo vreme oviralo pri prvi letošnji košnji. Sadno drevje je zelo močno cvetelo, vendar je veliko plodov odpadlo. Kljub lanskole-

Teoretični del izobraževanja urejevalcev in revirnih gozdarjev v Mislinji sta vodila Branko Gradišnik in Vojko Plaznik

Urejevalci in terenski gozdarji v Brčki na Pohorju

tnemu močnemu cvetenju je v nižinskih predelih tudi letos zacvetela smreka, v višinskih pa še bo. Vzrok za ponovno cvetenje je verjetno v lanskoletni dolgotrajni suši in zagotoviti ohranitve cvetoče drevesne vrste v slabših pogojih. Slabo majsko vreme je pri terenskem delu oviralo tudi gozdarje. Smo pa gozdarji veseli obilnih količin padavin in hladnih dni, saj je letos drevje bolj vitalno kot v lanskem sušnem obdobju, pa tudi razvoj podlubnikov je upočasnen, tako da pričakujemo slabše rojenje kot lansko leto. Kljub temu pa tako gozdarji kot lastniki gozdov ne smemo držati križem rok, vestno moramo nadaljevati s preventivno varstvenimi ukrepi. In kaj se je dogajalo zanimivega v gozdarskih krogih v aprilu in maju?

Obilo snežnih padavin čez vsoto zimo in mnogo dežja v aprilu in maju je pripomoglo, da so se tla enakomerno in zadostno navlažila. Spomladanska sadnja je potekala do nadmorske višine 1000 m brez večjih težav, ovirana pa je bila sadnja zaradi dolgotrajne snežne odeje v višjih predelih. Večjo količino sadik za sadnjo v višinskih državnih gozdovih so morali dalj časa skladiščiti v hladilnici drevesnice Omorika na Muti. Drevesnica Muta je pogodbeni dobaviteljica in proizvajalka gozdnoreprodukcijskega materiala za našo in sosednje gozdnogospodarske območne enote. Letošnje leto je začel veljati tudi pravilnik o spremljavi in kontroli zdravstvenega stanja gozdnoreprodukcijskega materiala skladno z evropsko zakonodajo (Pravilnik o potrditvah in glavnih spričevalih za gozdni reprodukcijski materi-

al). Vse sadike, odpremljene iz drevesnice, morajo imeti spričevalo o istovetnosti in kakovosti gozdnega reprodukcijskega materiala in rastlinski potni list. ZGS je registriran kot dobavitelj sadik za sadnjo v zasebnih gozdovih in v po naravnih ujmah uničenih gozdovih, plačanih iz državnega proračuna, skladno z letnim planom gojenja in varstva gozdov in usmeritvami gozdnogospodarskega ter gozdnogojitvenega načrta. Zato je vsak lastnik ob prejetju sadik dobil od revirnega gozdarja oziroma vodje krajevne enote izpis zgoraj omenjenega spričevala, nadomestni potni list, podpisal pa je tudi potrdilo o prevzemu sadik.

Po Zakonu o gozdnem reprodukcijskem materialu, po Zakonu o zdravstvenem varstvu rastlin in po omenjenem pravilniku je potrebno voditi evidenco o proizvodnji sadik od izvora semena do sadnje.

ZGS je uradno registriran v fitosanitarni register. Gozdarji javne gozdarske službe smo uradno zadolženi za opazovanje in ugotavljanje zdravstvenega stanja gozdov čez vse leto. O boleznih in drugih škodljivih vplivih na gozdnem drevju moramo sprotno obveščati fitosanitarno in gozdarsko inšpekcijo.

V maju smo pričeli pregledovati gozdne robove v bližini drevesnice in sadovnjakov z namenom ugotavljanja morebitne okuženosti posameznih gostiteljskih gozdnih drevesnih in grmovnih vrst s hrusevim ožigom (bakterija *Erwinia amylovora*), kot so hruška, jablana (tudi lesnika), glog (navadni in enovrati), šmarna hrušica, jerebika, škorž in mokovec. Med gostitelje spadata tudi japonska kutina in črni trn. Hrušev ožig je karantenska bolezen, katera se je močno razširila v lanskem letu v kranjski območni enoti, prisotna pa je tudi v ostalih delih Slovenije. Čeprav v lanskem letu na Koroškem te bolezni nismo zasledili, moramo biti pozorni na nenadne bolezenske spremembe na letošnjih poganjkih na hruškah in drugih omenjenih vrstah. Lastniki so o nenadnih fitopatoloških spremembah na drevju in grmovju v negozdnem prostoru in o

nenadnih zdravstvenih spremembah v svojem gozdu dolžni obvestiti fitosanitarno inšpekcijo ali gozdarskega inšpektorja in revirnega gozdarja takoj, ko opazijo spremembe z znaki hrúševega ožiga na obolelem drevju.

Vidna znamenja okužbe so povešeni nenadno oveneli, hitro rjaveči in sušeci se cvetni poganki v obliki »fajfe« ali pastirske palice, ožgan videz okuženih pogankov, razpoke in rakaste rane na lesu, nekrotično obarvan žilni kambij ob odstranitvi lubja. Začetek venenja se prične ob listnem pedlju in napreduje od glavne listne žile po listni ploskvi proti robu lista. Plodovi potemniijo, se posušijo in zgrbančijo (mumificirajo), a ne odpadejo.

20. maja 2004 smo se sestali v prostorih Gozdarskega inštituta vodje oddelka in odsekov za gojenje in varstvo gozdov ter gozdarski inšpektorji vseh štirinajstih območnih enot. Na strokovnem letnem izobraževanju o škodljivih organizmih na gozdnem drevju smo bili seznanjeni s ponovno nevarnostjo hrúševega ožiga in ukrepi za njegovo zatiranje ter ostalimi karantenskimi boleznimi in škodljivci, kot so glista borova ogorčica (*Bursaphelenchus xylophilus*) na rdečem boru, gliva *Phytophthora ramorum* na rododendronu in bukvii, ter azijski kozliček (*Anoplophora glabripennis*), katerega gostitelji so vse vrste iz rodu javorjev. Na izobraževanju so bile podane naloge javne gozdarske službe pri sistematičnem nadzoru nad omenjenimi karantenskimi boleznimi. Pravočasno pa nam bodo posredovana navodila za opazovanje in ukrepanje za zatiranje.

Zavedati se moramo, da lahko omenjeni organizmi ob vstopu Slovenije v Evropsko skupnost zaradi sprostitve trga za lesom predstavljajo veliko nevarnost za zdravstveno stanje naših gozdov. V postopku je tudi sprejemanje novega pravilnika o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove Slovenije. Seznanjeni smo bili o novostih tega pravilnika, o katerih vas bomo bolj detajlno obvestili po uradnem sprejetju tega akta.

V letošnjem letu bo del negovalnih del sofinanciran tudi iz finančnih sredstev Evropske skupnosti.

Slabega vremena se niso ustrašili finski last-

niki gozdov in gozdarji, ki so 20. aprila obiskali Sgermove na Orlici na Pohorju. Med nekajdnevno spoznavanjem naše dežele so si prišli ogledat najvišjo smreko v Evropi, zanimal pa jih je tudi naš sonaravni način gospodarjenja z gozdovi. Z veseljem so prisluhnili obema gospodarjema na Sgermovem celku **Rudiju Sgermu** in zetu **Blažu Kristjanu, Jerneji Čoderl – vodji KE Radlje, Tonetu Lesniku – vodji oddelka za stike za lastnike gozdov in javnostjo ter avtorju Storžev.**

Za izobraževanje lastnikov gozdov so pomembne tudi organizirane strokovne ekskurzije izven domačega območja. Koroškim lastnikom gozdov organiziramo strokovna potovanja s poudarkom na negi listavcev, saj marsikateri med njimi zelo rad prisega na smreko kot umetno vneseno graditeljico večjega deleža gozdov v našem območju.

14. aprila so se podali v jelševse sestoje na Veliko Polano lastniki gozdov iz revirjev Anton, Orlica in Primož na Pohorju, 16. aprila pa so radeljski gozdarji pripravili strokovno ekskurzijo za lastnike gozdov iz KE Velike Lašče. 21. maja so gozdni posestniki iz revirja Razbor spoznavali prekmurske listnate gozdove. Naše lastnike je po prekmurskih gozdovih strokovno vodil vodja KE Lendava **Janez Kolenko.**

Vremensko kisel maj pa je bil med koroškimi gozdarji zelo pester in zanimiv.

Na 70. seji gojiteljev na Golavi nad Preboldom je 20. 05. 2004 spregovorila o težavah naravnega pomlajevanja zaradi agresivne razširjenosti naravovarstveno zaščitene bodike Ida Oderlap Krajin in se uradno poslovila od nekdanjih sodelavcev.

Odbor kluba upokojencev koroških gozdarjev je 12. maja 2004 povabil vse gozdarske upokojenke in upokojence na 12. srečanje članov upokojenih koroških gozdarjev pod šotor na Centralno lesno skladišče v Otiški vrh.

Povabilu se je odzvalo veliko upokojencev, ki so po ogledu nove žagalnice ob dobri hrani in prijetni zabavi še dolgo obujali spomine na aktivna delovna leta v koroških gozdovih. Spomnili pa so se tudi nekdanjega dolgoletnega sodelavca **Matveža Čarfa**, ki je po nekajletni bolezni 11. maja 2004 umrl.

Uradno otvoritev nove žage v Otiškem vrhu so za svoje poslovne partnerje pripravili delavci GG Slovenj Gradec 13. maja. Med ogledom nove pridobitve, s katero bo koroški les dodatno ovrednoten, so prisotni pohvalili nov žagarski objekt. Vendar smo prenehali prodajati hlodovino v večjih količinah s Koroške. Še bolj pa bi bilo, da bi žagan les dokončno obdelali in oblikovali tudi doma. Žago smo si 14. maja lahko ogledali tudi vsi zaposleni v GG Slovenj Gradec in v ZGS, OE Slovenj Gradec.

Tudi letos so gozdarji KE Mislinja in KE Radlje ob Dravi sprejeli študente gozdarstva. V pohorske smrekove monokulture in prebiralne gozdove na radeljskem delu Pohorja jih je pripeljal profesor za gojenje gozdov **Jurij Diaci**. Dvodnevne terenske vaje so 17. in 18. maja študentje pod strokovnim vodstvom krajevnih gozdarjev

Mirka Cehnerja, Jerneje Čoderl, Zdenke Jamnik in drugih njihovih sodelavcev dobro izkoristili.

Živahno pa je bilo tudi 18. in 19. maja v gozdovih GGE Mislinja. Gozdarji odseka za urejanje gozdov so pripravili izobraževalna dneva skupaj z revirnimi gozdarji mislinjske krajevene enote. Letos bodo skupno pregledali, urejali in načrtovali dela v gozdovih gozdnogospodarske enote Mislinja za nadaljnjih deset let. Letos mineva petdeset let sistematičnega gozdnogospodarskega načrtovanja v naši območni enoti.

Zanimivo pa je bilo zadnji teden v maju, v času letošnjega Tedna gozdov, kateri je bil namenjen mestnim in primestnim gozdovom. V tem času smo koroški gozdarji javne gozdarske službe izvedli številne aktivnosti za šolsko mladino in drugo javnost. Že 19. maja smo za dijake srednje lesarske šole iz Slovenj Gradca organizirali naravoslovni dan. Po radeljskih gozdovih sta jih vodili **Jerneja Čoderl** in **Zdenka Jamnik**. Gozd so spoznavali po gozdni učni poti Stari Grad. V drevesnici Omorika na Muti sta jih sprejela **Marija Herman Planinšek**, direktorica drevesnice, in njen pomočnik **Vlado Planinšek**, ki sta dijakom razkazala drevesnico ter jim razložila celotni postopek pridobivanja in vzgoje sadik. Pri organizaciji tega izobraževalnega dne je z donacijo sodelovalo Koroško gozdarsko društvo.

Pestro pa je bilo tudi na drugih učnih poteh v našem območju.

Osrednja prireditve ob Tednu gozdov je bila 26. maja v Dravogradu, kjer smo izvedli 7. regijski kviz o spoznavanju gozdov za četrtošolce osnovnih šol. Tekmovanja na Gozdni učni poti Dravograd – Grad se je udeležilo 58 učencev. Vsi učenci so pokazali obilo znanja, bilo je zanimivo in napeto!

Ob zaključku Tedna gozdov smo na Koroškem dobili novo gozdno učno pot – Pot na Rahtelov vrh. Zanimivo pot sta 29. maja uradno odprla župan mestne občine Slovenj Gradec **Matjaž Zanoškar** in vodja ZGS, Območne enote Slovenj Gradec, **Milan Tretjak**, o sami poti pa je spregovoril in nas vodil avtor te poti, revirni gozdar **Peter Cesar**, ki si zasluži veliko pohvalo za vložen trud. ▲

FINCI PONOVRNO OBISKALI SLOVENIJO IN SGERMOM GOZD NA ORLCI

JERNEJA ČODERL, univ. dipl. inž. gozdarstva

Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Spomladi 2003 je KE Radlje sodelovala pri pripravi in izvedbi strokovnega ogleda Sgermovega gozda in Sgermove smreke za dopisnike gozdarskega časopisa "Metsalehti" iz Helsinkov, glavnega mesta daljne Finske. Že lani so Finci v Sloveniji preživel več dni, dan na Orlici pa jim je ostal v zelo lepem spominu gotovo tudi zaradi sodelovanja Rudija Sgerma in Blaža Kristiana, ki pri ogledu gozda in smreke vedno prijazno sodelujeta. Pri Sgermovih so vse ekskurzije obarvane z domačnostjo pohorske kmetije in pohorskega človeka.

Za letošnjo ekskurzijo, ki se je odvijala od 19. do 23. aprila, je bilo v Helsinkih in okolici ponovno zelo veliko zanimanja. Objava je bila posredovana bralcem strokovnega gozdarskega časopisa v petek, v ponedeljek so bila vsa prosta mesta za Slovenijo zasedena, 23 ljudi so uvrstili na listo za naslednje leto. Letos so prišli v Slovenijo, poleg piscev, v veliki večini gozdni posestniki. Naveden časopis ima 200 000 bralcev. V prosti prodaji ga ni mogoče kupiti.

Iz razgovorov z nekaterimi udeleženci ekskurzije povzemam nekaj zanimivosti o finskem gozdarstvu.

Finska je gozdnata dežela. Za izobraževanje gozdarskih strokovnjakov delujeta in skrbita dve fakulteti (Finska ima 5 milijonov prebivalcev). V gozdarstvu je zaposlenih polovica moških in polovica žensk. Povprečna gozdna posest na Finskem je 40 ha, vendar se od tega kar velikega kosa gozda ne da živeti. Velika večina gozdnih posestnikov ima druge vire za preživetje, dohodki iz gozda so le dodatni vir.

Glavne drevesne vrste na Finskem so smreka (seveda ne dosega takšnih dimenzij kot pri nas, še posebej pa ne takšnih, kot jih dosega drevje v Sgermovem gozdu), bor in breza. Z gozdom gospodarijo na golo-

Rudi Sgerm med finskimi lastniki gozdov

Finski lastniki gozdov so tudi v dežju občudovali Sgermov gozd in evropsko smrekovo velikanko

Tako visoke smreke kot je sgermova lepota Finci še niso nikoli videli

sečni način. Odkazujejo ne. Sečnjo izvajajo s stroji. Drevje posekajo pri starosti 80 let. V izjemnih primerih je sečnja dovoljena tudi pred to starostjo, vendar mora biti minimalni premer drevja 26 cm. Po sečnji imajo 5 let čas, da posekano površino ponovno pogozdijo. S sadnjo osnovan mlad gozd negujejo. Žetev ni potrebna, ker je podrast zelo skromna oz. je ni. Prevladujejo mahovi, ki pa kontejnersko posajenim sadikam ne morejo škodovati. Do starosti 80 let 3-4 krat izvajajo nego, odvisno od rastišča. Cena lesa je na Finskem takšna kot pri nas. Pri njih je običajna prodaja stoječega drevja oz. prodaja na panju.

Gozdarji so na Finskem državni uslužbenci, kakor smo tudi pri nas. Sodelujejo tudi pri prodaji lesa in dobijo od tega določeno provizijo, ki pomeni gibljiv del plače.

Finski gozdarji in gozdni poslastniki, s katerimi smo imeli stike, gledajo na Slovenijo in na naše gozdarstvo z navdušenjem in občudovanjem. Eni in drugi se seveda zavedamo, da so razmere glede rastišč in podnebja na Finskem s Slovenijo neprimerljive. Je pa morda tudi kanček resnice, da se doma, sredi domačih gozdov ne zavedamo dovolj vrednot, ki so nam dane. ▲

Po mokrem terenskem delu se bo vroča domača župa pri Miklavcu zelo prilegla, razmišlja Jerneja Čoderl

V dneh med 12. in 14. majem si je več kot šeststo ljudi ogledalo novo žagalnico v Otiškem vrhu. V prvem otvoritvenem dnevu so si novo proizvodnjo z moderno tehnologijo ogledali naši člani kluba upokojenih gozdarjev. Zadovoljni so zaploskali direktorju Gozdnega gospodarstva Silvu Pitržniku, ki je po dobrih štirih letih in pol uspešnega vodenja podjetja uresničil program vlaganj in razvoja družbe v primarno lesno predelavo. Nekdanji sodelavci so še posebej zainteresirani za rast, razvoj in dobro gospodarjenje družbe, saj so delničarji in solastniki Gozdnega gospodarstva.

Zanimanje za novo žagalnico so z izjemno številčnim obiskom pokazali poslovni partnerji drugi otvoritveni dan, 13. maja, tretji dan pa so si novo proizvodnjo ogledali zaposleni Gozdnega gospodarstva, ki so z zadovoljstvom ugotavljali, da razvoj podjetja pomeni tudi zaposlitev, dohodek in socialna varnost njihovih družin.

IDA ROBNIK

SILVO PRITRŽNIK,
direktor Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec d.d.:

»V teh dneh obeležujemo najpomembnejši dogodek v obdobju mojega vodenja podjetja, zagon nove žagalnice, ki je prelomnica, ki označuje novo obdobje v delovanju naše družbe. Za nadaljnji razvoj in rast podjetja imamo vse: dobre delavce, znanje, strokovnost in tehnologijo. Prepričan sem, da bomo vse to koristno izrabili in kmalu vrnili podjetju denar, ki smo ga vložili v investicijo in ga oplenili z dobičkom. V to verjamem, saj je v podjetju čutiti pozitivno vzdušje in povezanost, kar pa je pogoj za dobro komunikacijo, ki je pomemben dejavnik uspeha podjetja.«

RADO KRPAČ,
predsednik Nadzornega sveta Gozdnega gospodarstva:

»Vesel sem, da sem predsednik Nadzornega sveta tako uspešnega podjetja, kar dokazuje z uspešnim poslovanjem, nenehnim vlaganjem in posodabljanjem proizvodnih in organizacijskih procesov.«

Spec. MILAN TRETJAK,
vodja Območne enote Slovenj Gradec Zavoda za gozdove Slovenije:

»Koroški gozdarji skupaj, ne glede na različne organizacijske oblike, od nekdanj dobro skrbimo za naše gozdove. Dolgoročno iščemo trajno ravnotežje pri gospodarjenju z našim naravnim bogastvom. Naše območje je relativno visoko gozdnato. Les je najpomembnejša surovina za človeka, zato je pomembno, da z njim ravnamo tako, kot si zasluži.«

MITJA A. JANDL,
vodja investicije:

»V našem, koroškem gozdno-gospodarskem območju imamo izredno dobre drevesne sestoje, kvalitetno smreko, ki velja največ v konstrukcijskem lesu. Zato smo se odločili za tehnologijo, ki lahko reže do 70 cm debeline in 14. m dolžine.

Žagalnica je zaključek tehnološke verige, uresničitev tendenc varovanja gozda in izkoriščanja njegovih »viškov« na human način in v zadovoljstvo kupcev.«

HUBERT DOLINŠEK,
upokojenec, nekdanji direktor Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec d.d.:

Sodobna žaga, ki jo je zgradilo Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec je pomemben korak naprej pri razvoju podjetništva in trženja z lesom. Kvaliteten les iz Koroških gozdov, ki ga bodo z novo tehnologijo žaganja natančno razžagali, bo gotovo zadostil tudi zahtevne kupce. Prepričan sem, da bo tukaj pripravljen gradbeni les konkurenčen na tržiščih, ki jih obvladuje Gozdno gospodarstvo.

Direktorju Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec Silvu Pitržniku in sodelavcem čestitam ob tej pridobitvi in želim uspešno obratovanje in dobičkonosno trženje.

MARJANA CIGALA,
županja občine Dravograd:

»V občini Dravograd smo veseli vsake nove investicije, saj vsaka pomeni boljše življenje za naše občane. Žaga Otiški vrh pa je največji novi projekt zadnjega obdobja.«

Dr. FRANC PEČNIK,
upokojenec, nekdanji direktor proizvodnega kompleksa CLS Otiški Vrh:

»Dost' nam je tega, ste rekli, tako ne gre več naprej. Postajamo reveži - kolonija izkoriščenih. Gozdarji ne bomo več skrbeli le zato, da drevje raste, da naši delavci opravijo težko delo, drugi pa na račun našega lesa bogatijo.

Ob otvoritvi nove žagalnice smo pričeli spremembe v gozdarski politiki. Sprememba ni tehnološka, ampak miselna. Spet smo postali del Evrope.

Naš tesan tram je pri gradnji hiš nadomestil zidavo velbov. Začela se je nova tehnika zidave; gradbeniki so zahtevali »Karintija« les, les iz dežele Kralja Matjaža, kjer vlada blagostanje. Vrnimo to blagostanje Koroški.

V rokah držimo zlato rudo, ne dajmo je iz rok, dokler ne bo iz nje nastal nakit. Sanjam o tem!

Pred drugimi imamo gozdarji tri prednosti: Lepo deželo, bogastvo v lesu in pridne ljudi. Izrabimo to, da ne postanemo sosedovi hlapci; sanje naj postanejo resnica. To želim novemu vodstvu gozdarjev.

DANILO RANC,
direktor TIP Otiški vrh:

»Skupna zgodba se nadaljuje v istem prostoru. Veseli me, da je žaga začela s proizvodnjo, saj je TIP Otiški Vrh kupec lesnih ostankov.

Država lesni surovini ne posveča dovolj pozornosti; upam, da bo v bodočnosti ta panoga dobila mesto, ki ji pripada.« ▲

SREČANJA SO VEDNO PRIJETNA

Foto in tekst:
FRANC JURAC

Ko so na Otiškem Vrhu predali svojemu namenu novo žago, je bil za kolektiv Gozdnega gospodarstva gotovo velik praznik. Tega dogodka pa so se veselili tudi gozdni delavci sekači. Tako kot vsa leta nazaj, je Gozdno gospodarstvo tudi letos pripravilo srečanje svojih uslužbencev in delavcev, srečali pa so se tudi upokojeanci. Taka srečanja so za vse vedno prijetna in tudi tokrat je bilo tako. Kaj jim pomeni tako srečanje, smo povprašali štiri naše delavce.

VILI UNOVT

"Lepo je, da se enkrat na leto zberemo in se pogovorimo o tem in onem. Letošnje srečanje pa je bilo še posebej zanimivo, ker smo si ogledali novo žago in se seznanili s tem, kako na sodoben način poteka razrez hlodovine. Ta pridobitev ni velikega pomena samo za podjetje, ampak za vse nas zaposlene, saj bomo od tega imeli vsi nekaj. Še zlasti pa sem vesel, da bomo les iz naših gozdov predelali doma in bomo za njega tudi več iztržili."

BORIS RAZGORŠEK

"Kaj naj rečem ob tem srečanju? Vesel sem, da se srečamo vsako leto in se med seboj pogovorimo o našem delu, ki ga opravljamo kot sekači v gozdu. Velikokrat pa ob takih priložnostih izmenjamo tudi izkušnje, zato so taka srečanja še kako koristna in lepa. Tudi v bodoče si želim, da bi se redno srečevali in se spoznavali s sodelavci, ki se na novo zaposlijo v našem podjetju."

MARKO TEMNIKAR

Četrtega maja lani sem se zaposlil kot gozdni delavec, za to zaposlitev pa me je navdušil oče, ki je tudi sam dolga leta delal v gozdu. Današnje srečanje je zame prvo in vesel sem, da sem spoznal delavce iz drugih enot. Po ogledu nove žage pa lahko rečem, da je sodobna in take pridobitve sem vesel tudi jaz. Ker sem na začetku svojega dela, si želim, da bi tudi v prihodnje imeli dosti dela in skrbeli za zdrav razvoj našega gozda."

IVAN TRATNIK

"Od leta 1981 sem zaposlen v gozdarstvu in lahko rečem, da to delo rad opravljam. Res je, da smo gozdni delavci izpostavljeni vremenskim neprilikam tako poleti kot pozimi, vendar moramo opraviti svoje delo. Ko sem si ob današnjem srečanju ogledal novo žagalnico, tudi jaz delim mnenje s svojimi sodelavci, da nam žaga veliko pomeni, saj bomo lahko še bolj izkoristili in oplemenitili svoj domači les."

18. DRŽAVNO TEKMOVANJE V KMEČKIH IGRAH

ROMAN BOŽIČ, predsednik društva

Društvo podeželske mladine Dravograd pod mentorstvom Kmetijske svetovalne službe aktivno deluje že od leta 1993 in šteje danes okrog 50 članov. Združuje mlade s podeželja na območju občine Dravograd, povezujemo pa se tudi z drugimi podobnimi društvi na Koroškem in po Sloveniji.

V lanskem letu je ekipa našega društva na državnem tekmovanju v kmečkih igrah zasedla prvo mesto. Posledica tega je, da smo v letošnjem letu zadolženi, da skupaj s Kmetijsko svetovalno službo in občino Dravograd izpeljemo 18. državno tekmovanje mladih v kmečkih igrah. Odločili smo se, da tekmovanje izvedemo **v soboto, 10. julija 2004, v Trbonjah**. To tekmovanje je idealna priložnost za promocijo našega domačega kraja, občine in celotne Koroške, lahko pa rečemo kar cele Slovenije, saj so na tekmovanje vabljeni tudi gostje iz sosednje Avstrije.

Vsako leto se na tej prireditvi sreča okrog 22 ekip in njihovih navijačev. Ekipa prihajajo iz vseh slovenskih regij. Tekmovalci se pomerijo v nekaterih že skoraj pozabljenih disciplinah – kmečkih opravilih, dodamo pa tudi kaj bolj zabavnega. Na državnem tekmovanju se pomerijo ekipe, ki so se najbolje odrezale na regijskih tekmovanjih.

10.00 do 10.30 Prihod in prijava ekip, žrebanje štartnih števil ob zvokih godbe na pihala Trbonje;

11.00 do 13.00 v tem času imajo prisotni oz. ekipe možnost obiskati oz. se udeležiti:

- okrogle mize »Mladi kmetje v EU«,
- ogleda Libeliških znamenitosti (kostnica, črna kuhinja, plebiscitni muzej),
- ogleda živinorejske kmetije (mlečna proizvodnja, reja divjadi in prašičev ter izdelava salam),
- ogleda kovačije;

13.00 kosilo v šotoru, med kosilom bo potekala tudi predstavitev oranja strnišča in setev;

14.00 otvoritev 18. državnih kmečkih iger:

- nagovor predsednika DPM Dravograd in nagovori gostov;

14.30 začetek tekmovanja (predstavitve ekip, košnja, grabljenje, hoja po čokih, »pajsanje« hloda, igra presenečenja);

20.00 večerja ob zvokih ansambla Čuki;

21.00 razglasitev rezultatov in podelitev priznanj ter zabava do jutranjih ur.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD
CELJE

IZPOSTAVA DRAVOGRAD

SLOVENIJA
Doma v Evropi.

OBČINA
DRAVOGRAD

OTVORITEV POTI NA RAHTELOV VRH

PETER CESAR inž.gozdarstva., ZGS KE Slovenj Gradec

Letošnje pomladno vreme je resnično muhasto, lepi sončni dnevi se nas izogibajo, dobro je poskrbljeno le za vlažnost zemlje. Slabo vreme je bilo tudi edini vzrok za prestavitev otvoritve poti na Rahtelov vrh, ki je bila predvidena tretjo soboto v mesecu maju.

Teden dni kasneje se je kljub deževni noči in ne preveč obetavnemu jutru zbrala zadovoljiva množica obiskovalcev - ljubiteljev gozdov in narave. Po krajšem uradnem programu, domačem prigrizku in kozarčku hladnega, se je množica podala na prvo uradno predstavitev poti. Na posameznih točkah smo spregovorili nekaj o gozdu, naravi in odnosu do gozda. Obiskovalci so spoznavali pestrost in lepote primestnih gozdov Gmajne, vse do Rahtelovega vrha, kjer nas je ob zvokih harmonike čakalo poleg lepega razgleda na mesto in zgornji del Mislinjske doline tudi toplo okrepčilo. Navdušenje in komentarji obiskovalcev poti so nas prepričali, da je bila odločitev o ureditvi gozdne učne poti na Rahtelov vrh pravilna in da je na tej poti pričakovati veliko število obiskovalcev vseh starostnih skupin.

Naj se na tem mestu še enkrat zahvalim vodstvu Mestne občine Slovenj Gradec, vodstvu Zavoda za gozdove Območne enote Slovenj Gradec in Krajevne enote Slovenj Gradec za osvojitve ideje, za odobritev in financiranje izvedbe projekta.

Prav tako bi se zahvalil Gozdnemu gospodarstvu Slovenj Gradec, Poklicni gostinski in lesarski šoli SG, Komunalnemu podjetju SG in Turističnemu centru Rahtel za njihov prispevek pri ureditvi poti ter vsem posameznikom, ki so kakorkoli sodelovali v določeni fazi izvedbe projekta. ▲

O gozdni učni poti Rahtelov vrh je spregovoril avtor te poti Peter Cesar

Foto Gorazd Milinšek

Odhod na pot

Foto Peter Cesar

Na otvoritvi gozdne učne poti so zaigrala Šmiklavška dekleta

Drevesna posebnost

Foto Gorazd Milinšek

V varstvu smrekovega štora

Foto Gorazd Milinšek

Del obiskovalcev na vrhu

Foto Peter Cesar

Pod Rahtelovim vrhom rastejo lepi hrasti dobi

Foto Gorazd Milinšek

ŠEPET NARAVE - NARAVOSLOVNI DAN

FERDINAND ŠTEHARNIK

Dijaki srednje lesarske šole iz Slovenj Gradca na začetku naravoslovne gozdne učne poti v Radljah ob Dravi

Bodoči oblikovalci lesa - dijaki lesarstva so se priklonili bukovi starki na gozdni učni poti Stari grad v Radljah ob Dravi

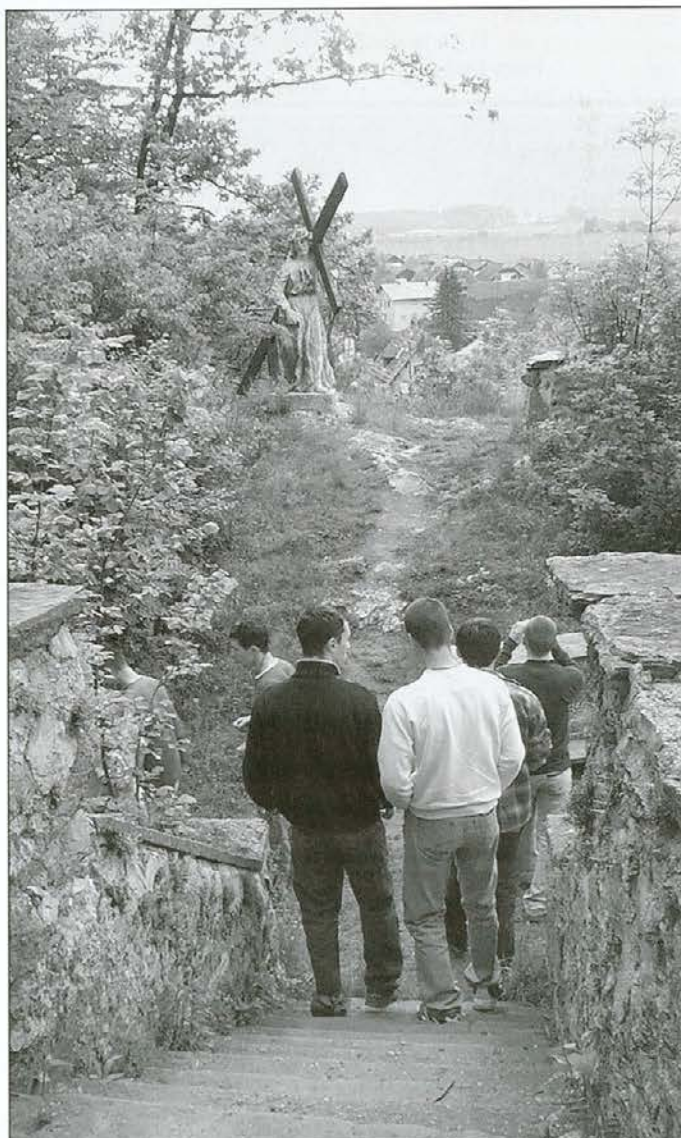
Lesarji iz Poklicne gostinske in lesarske šole smo se podali v naravo. Ogledali smo si gozdno in zgodovinsko učno pot Stari grad v Radljah ob Dravi. Ogledali pa smo si tudi čudovit park drevesnice Omorika na Muti.

Vse premalo se zavedamo, da je gozd vir življenja ter varuh letga. Sleherni dan nam poklanja svoje darove. To se nam zdi popolnoma vsakdanje in normalno. Malo je ljudi, ki se ob tem, ko sprejemajo svežino zraka zaradi gozdov zavedajo, da so korenine dreves tudi naše korenine, včeraj, danes in jutri. Ljudje vse premalo razmišljamo, kako bi boljše ohranjali to naravno kulturno dediščino, ki je le v posojajo, prav tako se vse premalo zavedamo, da smo del te narave tudi mi sami. Vse preveč razmišljamo o družbenih podvigih, smo kakor zeleni bršljan, ki pleza po sivem deblu jelke,

vse višje in višje. V gozdu lahko začutiš energijo narave, lahko se umiriš, stopaš po gozdnih poteh, spoznaš, kako tišina šepeta. Slišiš veter v krošnjah dreves, žuborenje potoka, petje ptic, spoznaš, da te obdaja vse, kar dejansko potrebuješ za življenje.

Pričnem se zavedati, kako lepo je, ko po gozdni stezi odmeva moj korak, ko vidim srno brezskrbno bivati v naravi.

Vendar je vedno več trenutkov nenadnosti, ko se žival splaši zaradi motorja, ter nepremišljeno plane v upanju, da najde varno zavetje. Mislim, da je skrajni čas, da se pričnemo zavedati, da je narava oblikovala gozd stoletja. Ne žalimo ga z navlako modernega časa. Pridružujem pa se tudi misli, ki je bila sklenjena na koncu učne poti, in sicer misli, ki jo je sklenil naš ravnatelj: »Drevo je raslo sto in več let, dobro premisli preden leseno poleno vržeš v peč!« ▲

Dijaki lesarji na Kalvariji v Radljah ob Dravi

Foto Gorazd Mlinšek

OBČNI ZBOR KONJEREJSKEGA DRUŠTVA MISLINJA

MILENA TRETJAK, predsednica konjerejskega društva Mislinjske doline

Na velikonočni ponedeljek smo se člani konjerejskega društva Mislinjske doline zbrali že na osmem rednem občnem zboru. Pregledali in razpravljali smo o poročilih, veliko časa pa smo namenili identifikaciji in registraciji kopitarjev. Veseli smo bili tudi kratkega, a jedrnatega predavanja

Smiljana Štrca o subvencijah. V letu, ki je pred nami, načrtujemo še več izobraževalnih dogodkov, tako praktičnih delavnic kot predavanj raznih strokovnih tem. Že v mesecu marcu smo pripravili strokovno predavanje o pravilni prehrani konj, ki ga je vodil

Ivan Ledinek. ▲

Po končanem zboru še skupinska slika z novim vodstvom, saj so na tem zboru potekale tudi volitve novih organov.

Foto Milena Tretjak

KONJI IN NOVI PRAVILNIKI

MILENA TRETJAK

Zadnje čase rejci vse pre malo spremljamo novosti na področju konjereje, tisti, ki pa jih in bi želeli natančne podatke v zvezi s tem, pa ne vedo na koga se obrniti.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS je namreč izdalo kar nekaj novih pravilnikov s področja kopitarjev (pravilnik o metodah za merjenje in ocenjevanje lastnosti kopitarjev in metodah za napovedovanje genskih vrednosti za kopitarje; pravilnik o sprejetju registriranih kopitarjev za plemo; pravilnik o identifikaciji in registraciji kopitarjev, itn.)

Kolikor je opaziti, rejce najbolj bega pravilnik o identifikaciji in registraciji kopitarjev. Pravilnik namreč določa načine in pogoje identifikacije in registracije kopitarjev, vsebinsko identifikacijskega dokumenta za kopitarje in drugih dokumentov, namenjenih označitvi kopitarjev, ter načine in pogoje izdajanje teh dokumentov.

To torej pomeni, da bodo tako, kakor so oštevilčene oziroma označene ostale živali, postali označeni tudi konji. Razlika bo kvečjemu v tem, da konji ne bodo dobili označb, kot jih ima npr. govedo v ušesu, ampak bodo dobili dokument, ki jih bo nadalje spremljal. Razne oznake oziroma

žigi, kakršne imajo rodovniški konji, bodo le dodatne oznake za posamezne pasme konj.

Pri identifikaciji konj je bistveno to, da se bodo konji razdelili v tri kategorije:

1. **kategorija** – registrirani kopitarji,
2. **kategorija** – kopitarji za zakol,
3. **kategorija** – konji za delo, rabo in rejo.

Da bo popis konj potekal strokovno, ga bodo izvajali za to pristojni in registrirani opisovalci. Vsak konj bo tako dobil svojo življenjsko številko, pristojni opisovalci pa bodo konja še strokovno orisali. Vendar bo to potrebno le pri konjih križanih pasem (»križancih«). Lastniki le-teh bodo morali poslati prijavo konja na Republiško selekcijsko službo. V tej prijavi bodo napisali svoje podatke oziroma podatke lastnika konja, nadalje pa podatke konja (pasma, starost, spol in za kakšno uporabo konja gre).

Če zajamem bistvo: rejci križanih pasem pošljejo prijavo na Republiško selekcijsko službo, ta bo prijavo oz. vlogo obravnavala, nato pa podatke sporočila pooblaščenim osebam v našem okraju. Pooblaščenca oseba bo nato prišla žival popisati oz. orisati. Ta

dokument bo potem poslan na selekcijsko službo. Tam bodo podatke vnesli v register in na podlagi tega izdali zelen dokument, za katerega se je rejec odločil, ali potrdilo o identifikaciji ali o istovetnosti.

Te prijave so ta čas mogoče bolj pomembne za vse tiste, ki imajo v prihodnje namen svojega konja premikati (razna tekmovanja, prireditve ...), ostali rejci pa imajo čas za prijavo do konca leta 2004, saj je 1. maj bistveno prehitel datum, da bi Selekcijska služba uspešno vse konje vnesli v register.

Preprosteje je pri rodovniških konjih oz. konjih čistih pasem. Ti že imajo izdane rodovnike in so že vneseni v seznam konjev. Rejci teh konj se tako samo odločijo za identifikacijski dokument ali dokument o istovetnosti in pošljejo vlogo s prej omenjenimi podatki (pri podatkih o konju je potreben še dopis življenjske in rodovniške številke). Lažje bo nato z žrebci le-teh. Kar je bilo potrebno doslej, najkasneje v roku 28 dni po rojstvu žrebca poslati pristojni list in poročilo o žrebitvi, bo tudi sedaj. Razlika je samo v tem, da imajo nova poročila o žrebitvi dodano novo prilogo: izjavo imetnika o načinu označitve žrebca.

Rejec se bo tako že tu odločil, v kakšne namene bo imel žrebička.

Pri identifikacijskem dokumentu gre za nadaljnjo rejo žrebca oz. konja. Če se rejec ne zna pravilno odločiti o namenu svojega konja, je bolje, da zahteva identifikacijski dokument. Pomembno pa je, da pri vsem tem ne pozabimo, da potrdilo o istovetnosti pomeni, da bomo konja oziroma žrebe dali izključno v klavnico oziroma v zakol.

Ko bo takšen konj ali žrebe prišel v klavnico, bo le-ta vse potrebne podatke sporočila Selekcijski službi, ta pa ga bo nato črtala s seznama registriranih kopitarjev. Tu se tako zaključijo vsa zadeva.

To so samo skopi podatki s sestanka rejcev oziroma žrebčarjev na Veterinarski fakulteti v Ljubljani. Več podatkov, ki bodo bolj podrobno prikazani, bo mogoče zaslediti v Reviji o konjih, Kmečkem glasu ...

Zaradi vsega skupaj se v zadnjem času dviguje veliko prahu. Mogoče ravno zaradi tega, ker želi država v čim večji meri izvršiti popis. In prav v ta namen je izdaja teh potrdil v letošnjem letu za rejce zastoj. V prihodnjem pa naj bi bilo za ta potrdila potrebno kar veliko odšteti. ▲

NAJLEPŠI ČEBELARJEVI MESECI

ČEBELARSTVO

JANEZ BAUER

Ti dnevi in tedni so pravi čebelji raj. Od ranega jutra pa do sončnega zahoda naše ljubke živalce neutrudno letajo iz cveta na cvet, nabirajo medicino, cvetni prah ter vodo in vse to nosijo v svoj panj.

Meseca maj in junij sta za čebelarja najbolj pomembna. Sedaj se pokažejo rezultati celoletnega dela s čebelami. Razvoj čebel je na vrhuncu, panji so polni čebel in medu in na vrsti je točenje medu. Med v panju pa mora pred točenjem najprej primerno dozoreti. Čebele prinesejo v panj medicino, ki ima okrog 80 % vode. S sušenjem in predelovanjem jo morajo čebele osušiti, da ima samo 18 % vlage. Pri tem čebele medicini dodajo še svoje encime in fermente, ki kvaliteto medu izboljšajo. Med prenašajo iz celice v celico, ga zračijo v majhnih kapljicah na jezičku in prenašajo čedalje više v panj. Na koncu ga skladiščijo v sat in pokrijejo z voščenim pokrovom. Ko čebele pokrijejo več kot tretjino sata z voščenimi pokrovc, pravimo, da je med dozorel in ga lahko iztočimo iz satov.

Točenje medu je praznik za čebelarja in za vso njegovo družino. K delu moramo pristopiti vsi, da točenje poteka hitro in da čebel pri njihovem delu preveč ne motimo. Iz medišč panjev najprej odvajamo polne sate medu in z njih otresemo čebele. To je strokovno opravilo, ki ga opravlja čebelar. Taki sati gredo

Roj

nato v točilnico. Na vsakem satu najprej s posebnimi vilicami ali nožem odstranimo voščene pokrovice, ki pokrivajo dozoreli med. Pri tem pridobimo precej

čistega voska, ki bo kasneje prišel prav pri izdelavi novih satnih osnov. Nato odkrite sate namestimo v točilo in ga zavrtimo. Točilo je v bistvu centrifuga,

kjer se z vrtenjem izloči med iz satov na steno točila, od tam pa izteče skozi odprtino v posodo. Včasih so bila točila v glavnem na ročni pogon, sedaj pa se čedalje bolj uveljavljajo takšna z dvosmernim motornim pogonom in elektronsko regulacijo vrtiljajev. Med točenjem moramo sate večkrat obrniti, da se med izloča enakomerno iz obeh strani satja in da se satje ne lomi. Pod večer iztočeno satje vrnemo nazaj v panje. Iztočen med precedimo in shranimo v za to pripravljeno posodo.

Čistoča in higiena sta pri takem delu še posebej pomembni. Med je živilo in porabniki vedno bolj zahtevajo kvaliteten med. Zavedati se moramo, da je med najbolj kvaliteten, ko je v satju. Po odvzemu mu kvaliteto lahko samo znižujemo. Zato moramo posebej paziti na čistočo v točilnici, na čiste roke in čist plašč pri točenju.

Letos v aprilu so vsi čebelarji dobili brezplačen priročnik ČEBELJI PRIDELKI – pridobivanje in trženje. Napisal ga je naš priznan čebelarski strokovnjak Milan Meglič. V njem so opisani vsi postopki in načini za kvaliteten pridobivanje čebeljih pridelkov, za pravilno skladiščenje, polnjenje v embalažo in prodajo. V priročniku so zelo nazorno opisane poglobljene značilnosti dobre čebelarske prakse. Ta priročnik nam naj bo vodilo pri oskrbi čebeljih družin in pri pridobivanju čebeljih pridelkov. ▲

ZVEZA HRANILNO KREDITNIH SLUŽB SLOVENIJE, p.o. LJUBLJANA
POSLOVNA ENOTA SLOVENJ GRADEC
Telefon 02 883 93 00

Blagajniška mesta:

Slovenj Gradec, Celjska 7
Mislinja
Dravograd
Radlje ob Dravi
Prevalje

tel. 02 88 39 313
tel. 02 88 50 210
tel. 02 87 70 140
tel. 02 87 70 150
tel. 02 87 50 220

V naši hranilno kreditni službi vam nudimo zaupno, zanesljivo, varno in gospodarno urejanje vaših denarnih zadev. Poslujemo s poslušom za vsakega komitent.

VARČEVANJE

Ponujamo ugodne obrestne mere za vse vrste vezanih tolarških depozitov.

TRANSAKCIJSKI RAČUNI:

- za samostojne podjetnike, društva
- za imetnike dopolnilnih dejavnosti na kmetijah
- za fizične osebe

NOVA PONUDBA:

HRANILNA KNJIŽICA OBROČNEGA VARČEVANJA KREDITI:

- vse vrste dolgoročnih in kratkoročnih kreditov, ugodno tudi za nakup kmetijskih zemljišč

DODATNA PONUDBA.

- **MAGNA** kartica
- plačilna kartica **ACTIVA** – možnost dviga gotovine na bančnem avtomatu
- vplačilno mesto za **vzajemne sklade KD Investments** (GALILEO, RASTKO, KD BOND)
- zavarovalniške storitve za zavarovalniško hišo SLOVENICA

OHRANJAMO TRADICIJO IN SKRIMO ZA RAZVOJ!

POSLANICA SVETOVNE ZDRAVSTVENE ORGANIZACIJE 31. MAJ 2004 – SVETOVNI DAN BREZ TOBAKA MOTO: TOBAK IN REVŠČINA – ZAČARAN KROG

Svetovni dan brez tobaka po vsem svetu obeležimo vsako leto 31. maja. Letos beležimo sedemnajsto leto obstoja tega dneva. Vsako leto je izbran nov cilj, s katerim skušamo vplivati na javnost glede razumevanja problema, ozaveščanja in razpravljanja o nevarnosti uporabe tobaknih izdelkov. Svetovna zdravstvena organizacija je letošnji svetovni dan brez tobaka zaznamovala z motom

TOBAK IN REVŠČINA - ZAČARAN KROG.

Kajenje sodi med najbolj pogoste, a tudi prepričljive dejavnike tveganja za nastanek številnih motenj in bolezni. Povzroča okoli petindvajset različnih bolezni, zlasti pljučnega raka, bronhitisa, astmo, alergije, srčna obolenja. Kajenje v nosečnosti poveča tveganje za splav, prezgodnji porod, nizko porodno težo otroka, počasnejši razvoj otroka in sindrom nenadne smrti otroka. Kajenje doječe oz. noseče matere pa je povezano s pogostimi obolenji dihalnih organov otroka.

Prispevek tobaka k prezgodnji umrljivosti in obolevnosti je dobro dokumentiran, argumentiran in dokazan. Premalo pozornosti pa smo posvečali povezavi med tobakom in revščino. Revni pogostje uživajo tobak. In narobe: tobak prispeva k revščini; zaradi izgube zaslužka, manjše produktivnosti,

bolezni in smrti. Skupaj, tako tobak kot revščina, oblikujeta začaran krog, iz katerega je težko uiti.

Tudi v Sloveniji se kaže povezava med tobakom in revščino. Raziskava CINDI je pokazala, da je delež kadilcev v nižjih družbenih slojih, precej višji kot v višjih slojih, kar je v skladu s podatki SZO.

Več načinov je, kako tobak povečuje revščino pri posamezniku, v družini in družbi kot taki. Za svojo razvado porabijo kadilci mnogo denarja, s tem pa odtegujejo svojim družinam še tako potreben prihodek za nakup hrane, stanovanja, izobrazbe in zdravstvenega varstva. Uživalci tobaka tvegajo bolezni srca in ožilja, raka, respiratorne bolezni, s tem pa si hkrati zvišujejo lastne stroške za zdravljenje. Kažejo se tudi negativni vplivi na stroške družbe in države. Ekonomske posledice, ki jih povezujemo s kajenjem, so zelo velike. Povzročajo dolgotrajno obolevnost, povezano z visokimi stroški zdravstvene oskrbe, hkrati pa pomenijo tudi pogostejše izostanke z dela in zgodnejšo invalidnost. Problem je tudi nezmožnost dela, saj ocenjujejo, da je vsak četrty, ki je začel s kajenjem pred 16 letom, delanezmožen še preden se upokoji. Torej ima tudi družba kot taka velike ekonomske izgube zaradi visokih stroškov zdravljenja,

manjše produktivnosti in prezgodnje umrljivosti zaradi s tobakom povezanih bolezni.

Skratka: prispevek tobaka k ekonomiji (zaposlitve, prihodki od davkov) je v primerjavi s stroški za družine, javno zdravje, okolje in nacionalne ekonomije daleč premajhen.

Velike tobačne družbe zaslužijo milijarde dolarjev, toda pomembno vprašanje se glasi: "Kdo plača?" oziroma "Kdo najbolje zasluži?"

V Sloveniji se delež mladih kadilcev veča. Na Koroškem je bil leta 2003 po podatkih raziskave ESPAD tobak druga najpogostejša uporabljena droga med mladimi. Izkušnje s cigaretami v starosti od 15 do 16 let je imelo že 74 % koroških dijakov. Več kot 40-krat je v življenju tobak kadilo 30 % dijakov, kar pomeni, da so ga že vgradili v svoj življenjski slog. Le malo več kot polovica dijakov povezuje kajenje enega ali več zavojčkov cigaret na dan z resnim tveganjem za zdravje. Cigarete so jim še dostopnejše kot alkohol.

Letošnji svetovni dan brez tobaka nam nalaga dolžnost, da javnost opozorimo na vse posledice, ki jih prinaša uporaba tobaka. Ponuja nam priložnost, da to storimo na področju, kjer delujemo in na način, ki bo čimbolj uspešen. ▲

KOROŠKE AKCIJE OB SVETOVNEM DNEVU BREZ TOBAKA

Na ta dan se v podporo nekajenju po svetu odvijajo številne akcije vladnih in nevladnih inštitucij z namenom zmanjšati škodljivo nadlogo, ki je povzročitelj številnih težkih kroničnih nenalezljivih bolezni. Svetovnim prizadevanjem za boljše zdravje vsesplošne populacije se pridružujemo tudi Korošci.

Spodbujanju nekajenja in gibanja je namenjen pohod na Uršljo goro, ki ga s pomočjo nekaj delovnih organizacij in društev Koroške organizira Zavod za zdravstveno varstvo Ravne.

Na Uršlji gori smo izvedli tudi NAGRADNI KVIZ, namenjen predvsem mladostnikom od 8. razreda naprej, dijakom in študentom. Tema nagradnega kviza se je nanašala na *tobak, alkohol, prometno varnost in gibanje*.

Nagrade so bile bogate: prva nagrada Relaxa iz Dravograda je izlet na Dunaj, druga nagrada so boni avto-moto šole v vrednosti okoli 16.000 sit, tretja nagrada je brezplačni tečaj cestnoprometnih predpisov, četrta in peta nagrada pa so pohodne palice. Vsi ostali udeleženci kviza so bili nagrajeni z majico.

Na dan svetovnega obeležja, 31. maja, smo vsebino obravnavali po koroških šolah, hkrati pa je 20 osmošolcev, ki so v začetku šolskega leta podpisali slovesno zaobljubo Zveze društev za boj proti raku, da v tem šolskem letu ne bodo prižgali cigarete, prejelo praktične športne nagrade lokalnega društva za boj proti raku. ▲

ANGELA VEIT – KRIVONOGOVA GELCA IZ RAZBORJA JE PRAZNOVALA SVOJ 90. ROJSTNI DAN

RUDI REBERNIK

Konec marca letos je praznovala Angela Veit, vsem Razborčanom in prebivalcem izpod Uršlje gore in Plešivca poznana kot Krivonogova Gelca, svoj visoki življenjski praznik - devetdeseti rojstni dan.

Mislím, da so bili le redki ljudje v tistih časih, malo pred drugo vojno in prva leta po njej, ki so hodili po planinskih poteh na Uršljo goro ali naprej na Koroško v Žerjav in Črno, ki bi je ne bili poznali kot prijazno in brhko ter gostoljubno gospodinjico v planinski koči pri Krivecu pod Uršljo goro. Posebno je bila priljubljena pri gozdnih delavcih in gozdarjih iz Razborja in okoliških gozdnih revirjev Črne in Raven na Koroškem. Za vsakega je imela prijazno besedo in okrepčilo za nadaljnjo pot.

Angela se je rodila v času pričakovanja prve svetovne vojne, 20. marca 1914. leta, na mali grofovski Krivonogovi domačiji v zgornjem Razborju pod Plešivcem staršema Francu in Magdaleni Triplat. Rasla je v številni družini, saj je mati Magdalena rodila kar enajst otrok, od katerih pa so štirje umrli že v zgodnjih otroških letih. To so bili težki vojni časi, ko je morala Magdalena sama z malimi otroki obdelovati malo domačijo, da so preživeli, dokler se ni oče Franc vrnil iz vojne in ujetništva.

Angela je morala pridno pomagati pri domačih in gospodinskih delih, obenem pa hoditi še na delo v plešivške gozdove, da si je s pogozdovanjem in gojitvenimi deli zaslužila denar za svoje dekleške potrebe. Kmalu si je zaželela lastnega doma in gospodinjstva.

Leta 1938 se je poročila in odšla živeti k svojemu možu na malo domačijo h Krivecu pod Uršljo goro, kjer je prevzela gospodinjstvo in skrb za dom, ki je bil ob enem tudi mala planinska postojanka, kjer so se zaradi dobre postrežbe in prijazne oskrbnice radi ustavljali turisti in romarji na Uršljo goro.

Tudi nas veže na ta njen mali, a vendar tako prijazen in idilični dom veliko lepih in srečnih trenutkov, ki smo jih ob njeni pri-

Angela in Janko Veit sta praznovala 50-letnico skupnega življenja in Angelin 90. rojstni dan.

jaznosti in gostoljubnosti tam preživelí takoj po vojni.

Toda v življenju ni vedno vse lepo, včasih pridejo težki dnevi, kar je doletelo tudi Angelo, ko je začela doživljati nesoglasja v svojem zakonskem življenju. Odločila se je, da se bo od svojega moža ločila in pričela samostojno življenje. Leta 1949 je odšla v službo v Žerjav, kjer je prevzela vodstvo rudniške menze in kuhinje.

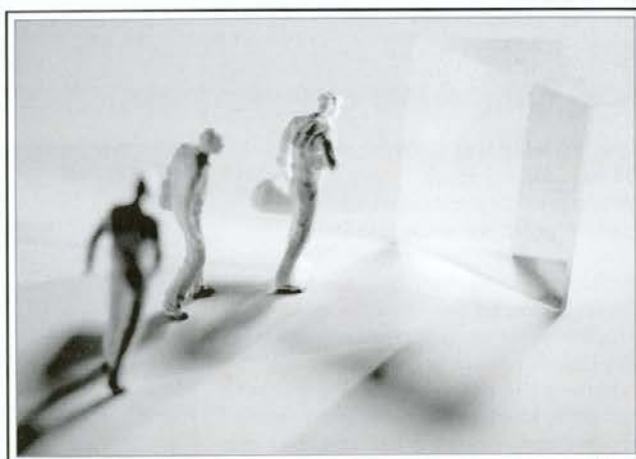
Zapustila je že svoj drugi dom, ki je kmalu po njenem odhodu začel propadati, pa tudi njen bivši mož Simon je po par letih umrl, samotni in zapuščen.

Danes je na tem mestu dom koroških lovcev, ki pa nas razen okolice v ničemer več ne spominja na nekdanjo tako lepo in prijazno domovanje.

Šele v drugem kraju in okolju si je našla pravo srečo, ko se je spoznala s svojim sedanjim možem Jankom, s katerim sta se leta 1953 poročila in lani praznovala že tudi petdesetletnico skupnega življenja.

Danes živita v svojem lastnem lepo urejenem domu, ki sta si ga zgradila na lepem kraju ob Dravi, in mirno uživata vsak svojo težko prisluženo pokojnino. Obema, posebno pa Angeli

ob njenem lepem jubileju, želimo skupnega življenja. še veliko zdravja in srečnih let

PRIZMA

ŽIVLJENJSKO ZAVAROVANJE Z NALOŽBENIM TVEGANJEM

ZAVAROVALNICA MARIBOR d.d.
Cankarjeva ul.3

PE Slovenj Gradec

Francetova ulica 7, 2380 Slovenj Gradec, tel.: 02/881 27 00, faks: 02/881 27 37
e-mail: pe-slovenj-gradec@zav-mb.si

ZM
d.d.

ŽIVLJENJE GRE NAPREJ IN MI Z VAMI

NAJSTAREJŠI IN NAJMLAJŠI

BERNARDA JERIČ

Prebudilo se je lepo pomladno jutro. Sonce je v svoj topli objem zajelo kmečko poslopje na vrhu griča, od koder se pogled razteza po Dravski dolini in njenih okoliških hribih. Tu stoji Kranjčeva domačija, katere stanovanjci že hitijo vsak za svojim delom.

Ob preužitkarski koči brusi koso dedek Hanzi, da bo bolje rezala mlado travo. Še vedno zmore delo z njo, čeprav ga že obdelujejo leta. Ne boste verjeli, že deveti križ si nalaga. V mesecu juniju si ga bo dokončno naložil. Če ga ne bi poznala, tega ne bi verjela, saj se še vedno vztrajno bojuje z delom. Tudi grablje in motika mu nista tuja, še ga lahko najdete na njivi pri sajenju krompirja in okopavanju.

Še v gozdu ga lahko srečate, ko klesti veje in pripravlja drva za zimo. Seveda ga delo utruja in tudi treba mu ne bi bilo, saj ga njegovi nasledniki z vsem oskrbijo, vendar bi se počutil še bolj bolnega in odvečnega, če bi moral mirovati.

Letošnja zima mu je zelo nagajala s slabim počutjem, a upam,

da mu bo toplo sonce povrnilo moč in zdravje. Menim, da ga držijo pokonci močna volja, ljubezen do narave in njegov humor, s katerim obvladuje težave in lažje rešuje probleme. Prijetno se je pogovarjati z njim, zna ti tako povedati, da se moraš nasmiejati.

Takšna je tudi njegova družica Micka, s katero že lepo število let skupaj krmarita barko življenja. V njej sta zibala dvoje otrok: sina in hčer, ki sta ju obdarila z vnuki. Najmlajši bo na dedkovo devetdesetletnico star tri mesece in pol. Tako sta na območju Pernic dedek Hanzi najstarejši in vnuk Amadej najmlajši krajan. In oba sta s Kranjčeve domačije.

Zato bi rada ob tej priliki obema čestitala in ponosnemu dedku za njegov lepi praznik zaželela vse tisto, kar mu v življenju ni bilo izpolnjeno, naj se mu še izpolni in naj s svojo dobro voljo še dolgo razveseljuje vse svoje in tudi nas, ki nam s svojo močno življenjsko slo in energijo daje vzgled.

Še na mnoga leta, dedek Hanzi! ▲

Kranjčev Hanzi s svojim najmlajšim vnukom Amadejem.

80 LET IVANKE ZORMAN

BARBARA IN ANTON JEŠOVNIK

V času, ko je bil svet še črno-bel, je bil ves Stari trg vesel, to je bilo pred osemdesetimi leti, ko začela je Ivanka svoja leta šteti.

Le malokdo se v jeseni življenja tako drži, kot roža takrat, ko zacveti; tako pokončno, dostojanstveno in prijaznega nasmeha, polno dobrih misli in želja v očeh.

Življenje pa je polno presenečenj, veselja in tudi skrbi, kako ga preživeti, je odvisno od moči osebnosti. Ivanka je to znala, že v mladosti se je v delo resno vključevala. Delala je vse, kar je bilo potrebno: od gospodinjstva, žetve, pletve in tudi spretno je kosila, da je kar po dvajset koscev za sabo pustila.

Ko pa se je teden iztek, so se znali pri Pavčiču tudi poveseliti. Po končanem delu se je tudi večkrat zaplesalo in sproščeno nasmejalo. Oče je sedel za klavir, zaigral in tako spremenil vsakodnevni tir.

Njena želja je bila tudi izobraževanje. Obiskovala je gospodinjstvo šolo v Radljah in se usposobila ne samo za delo ampak tudi za dobro jelo. To je bilo za tiste čase zalogaj in tudi prihodnost.

Takrat je spoznala svojega življenjskega

Ivanka Zorman

sopotnika, se preselila k babici k Brezniku, tam kmetovala in si ustvarila svoj dom in

družino. V tem okolju je vzgojila hčerko in sina, ki sta vzor družine v delu in vzgoji življenja njenega spomina. Prehodila je lepe in tudi težke življenjske poti, pa nikdar ni izgubila poguma in moči.

Tudi danes ne miruje, rada še na izlete potuje, v zdraviliščih s prijateljicami letuje. Med svojimi pa drži tesne družinske vezi, saj vsak dan jo obiščejo in za njo poskrbijo, da lahko sproščeno in mirno spi.

Ceprav leta prehitro teko, želimo Ivanki ob njenem 80. rojstnem dnevu iskrene čestitke in najboljše želje, da bi ji zdravje še dolgo služilo, zato je prav, da bi druženja z njo nadaljevali in se tudi v naslednjih letih tako sproščeno srečevali.

Še mnogo zdravih let! ▲

Tam, kjer strme so planine,
skrita sila vleče me,
tam, kjer rododendron raste,
naj bi pokopali me!

Križ v steno vklesali,
meni naj bi v spomin,
a na grob moj posejali
encijan in rdeč vončin.

LJUDJE

IN

DOGODKI

ZAHVALA DRUŽINE ZAPONŠEK

FRANC JURAČ

Lansko leto, 13. junija, je med nevihto udarila strela v gospodarsko poslopje Lovra Zaponška iz Završ nad Mislinjo. Požar je gospodarsko poslopje popolnoma uničil, uničeni pa so bili tudi vsi kmetijski stroji in orodje. Pri gradnji hleva so pomagali s prispevki v denarju, lesu in pri samem delu ljudje dobrega srca iz Mestnih občin Slovenj Gradec in Velenje. S prispevki v denarju je pomagala tudi občina Mislinja, svetniki te občine pa so se odpovedali sejnini in so jo nakazali družini Zaponšek. Zaponškovi se vsem in vsakomur, ki so pomagali pri tej tragediji, lepo zahvaljujejo. Lepa hvala tudi gasilcem iz več prostovoljnih gasilskih društev, ki so pomagali pri gašenju. ▲

GOZD IN MOJE MESTO

STONE LESNIK, univ. dipl. inž. gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije

Slogan »gozd in moje mesto« označuje letošnji teden gozdov, ki je sicer tradicionalna prireditev slovenskega gozdarstva ob koncu maja in je letos namenjen mestnim gozdovom.

Na 14 območnih enotah Zavoda za gozdove Slovenije so izvedli skupaj nad 130 različnih aktivnosti, ki so večinoma namenjene popularizaciji in ureditvi mestnih gozdov.

V Ljubljani je bila osrednja prireditev 28. maja 2004 ob 11. uri na Ljubljanskem gradu, kjer so slovesno podelili priznanja najbolj prizadevnim lokalnim skupnostim za ureditev mestnih gozdov. Prireditev sta organizirala Zavod za gozdove Slovenije in Turistična zveza Slovenije. Občine Nova Gorica, Radovljica, Kranj, Domžale, Postojna, Kočevje, Novo mesto, Sevnica, Celje, Velenje in Sežana so prejele priznanja kot vzgled dobre prakse pri ravnanju z mestnimi gozdovi in kot vzpodbudo vsem, da bi se vse bolj zavedali njihovih dragocenih učinkov za kakovost življenja in delovali v prid njihovi ureditvi in razvoju.

V mestnih ali urbanih gozdovih sta poudarjeni predvsem ekološka in socialna funkcija. So pljuča mest, zaradi bližine in dostopnosti nudijo meščanom možnost za rekreacijo v naravi.

Lokalna skupnost jih po zakonu o gozdovih lahko z odlokom razglasi za gozd s posebnim namenom in uredi odškodnine zasebnim lastnikom gozdov zaradi omejitev pri pridobivanju lesa ali, če tako zahtevajo lastniki, odkup zasebnih gozdov, ki so razglašeni za gozd s posebnim namenom.

V Sloveniji imamo 51 naselij s statusom mesta po sklepu Državne zbornice Republike

Slovenije z dne 29. februarja 2000. Površina gozdov v coni oddaljenosti pol ure peš hoje od središča mesta za vsa mesta v Sloveniji je blizu 79000 hektarjev kar je 7 % vseh gozdov v Sloveniji.

V mestih živi 24 % vseh prebivalcev Slovenije. Občine se vedno bolj zavedajo pomena mestnih gozdov za prebivalce mest in se na razne načine lotevajo njihove ureditve.

V območnih enotah Zavoda za gozdove Slovenije so po določenih kriterijih ocenili, kako so lokalne skupnosti prizadevne pri opredelitvi in ureditvi mestnih gozdov ter izbrali po eno, ki je po teh kriterijih najboljše v območju.

Upoštevali so predvsem, ali imajo sprejet odlok o razglasitvi mestnih gozdov s posebnim namenom, ali imajo pripravljen osnutek za odlok o razglasitvi mestnih gozdov za gozd s posebnim namenom in v tem kontekstu določitev gozdov v prostorskem planu občine, ali namenijo finančna sredstva za ureditev teh gozdov (tudi za odkup zasebnih parcel ali plačilo odškodnin zasebnim lastnikom, če je gospodarjenje na njihovi gozdni posesti omejeno), ali imajo poseben načrt oziroma vizijo za ravnanje z mestnimi gozdovi, ali so njihovi gozdovi opremljeni s potmi za hojo, tek, kolesarjenje, trim stezami, gozdnimi učnimi potmi, ali so izdali popularizacijske publikacije o teh gozdovih.

Površina gozdov v Sloveniji (59 % celotne površine države) je med največjimi v državah Evropske unije in se zaradi zaraščanja opuščanih kmetijskih površin v odmaknjenih predelih podeželja povečuje. Nasprotno pa se v urbanem okolju zaradi krčitev za infrastrukturo, zazidave, kmetijstvo in drugo gozd krči. ▲

TUDI NA GRUNTU SE DA LEPO ŽIVETI

ROK GORENŠEK

Naši hotuljski grunti, naša posestva so lepa pa tudi bolj ali manj težavna.

Tudi Lužnikov grunt je težaven, zahteva veliko dela in trpljenja. Kljub temu Melita Vinkovič ni razmišljala, ko se je ženila z Matejkom na grunt.

Melita Vinkovič - Gorenšek

Veliko sta že postorila. Bistra, razgledana, delovna in prijazna je Melita, taka, kakršne so bile že nekoč Lužnikove gospodinje. Mlada je še, komaj trideset let je dopolnila, zato sta lahko njena družina in Lužnikov grunt brez skrbi za prihodnost. ▲

STANKO HOVNIK

Foto Stanko Hovnik

Proslava na Poljani. Zbralo se je več kot 2000 ljudi.

V nedeljo, 16. maja 2004, je bila proslava na Poljani, in sicer v spomin na zadnje boje v drugi svetovni vojni na evropskih tleh, ki so se tod odvijali od 12. do 15. maja leta 1945.

Zbralo se je čez dva tisoč udeležencev. Osrednji nagovor je imela podpredsednica Državnega zbora **Irma Pavlinič Krebs**, ki je dejala, da se je Koroška z rdečimi črkami zapisala v zgodovino, in

prav je, da Evropa to ve in da na to tudi sami nikoli ne pozabimo. Čas je najbolj pravičen razsodnik, ki stvari postavi na svoje mesto, zgodovina pa pove, kdo je bil na sončni strani zgodovine in kdo na senčni in se ni mogel veseliti zmage.

In nadaljevala, da se ve, kdo je brez prisega prijel za puško in se uprl okupatorju in kdo je s prisego prestopil k okupatorju.

Spregovoril je tudi Janez Stanovnik, predsednik Republiškega odbora ZB NOV, ki je poudaril, da je mali slovenski David premagal mogočnega Goljata, ki je štiri leta moril po naši domovini. Prevaljski župan **dr. Matic Tašič** pa je dejal, da je Slovenija postala del evropske elite, ki je v Evropo prinesla mladost in novo znanje.

Kulturni program so prispevali domačini: godba na pihala, moški

in ženski pevski zbor, mladi harmonikarji, recitatorji in osnovnošolski pevski zbor. Organizatorji, območni odbor ZB in udeležencev NOB Mežiške doline, združenje veteranov vojne za Slovenijo območja Mežiške doline in združenje veteranov Sever, so za naslednje leto, ob šestdesetletnici bojev na Poljani, napovedali eno od osrednjih evropskih spominskih prireditev. ▲

NIKOLI NE BOMO POZABILI

ŠTEFKA MELANŠEK

Letos, 27. aprila, smo se preživeli borci druge svetovne vojne iz Razborja spet zbrali ob spomeniku padlih in obujali spomine na tiste vojne dni, ki so se nam tako globoko vtisnili in nam na nek način ukrojili življenjsko usodo.

Foto Anton Štopnik

Borci druge svetovne vojne iz Razborja so proslavili dan upora, 27. april, ob spomeniku padlih v Razborju

V Razborju so se Nemci pojavili že leta 1941. Prišel je nemški učitelj, ki je v času pouka poučeval nemški jezik otroke, ob nedeljah popoldne pa nas odrasle. Tudi partizani so se v naših krajih kmalu začeli zbirati, zato je nemški učitelj odšel. Tako so naši gozdovi zaživeli. Ko so Nemci iz Suhega Dola izselili prvo družino, Franca Pečovnika z ženo in tremi otroki, smo vedeli, da nimamo kaj čakati. Prebivalci iz našega okolja smo začeli podpirati osvobodilni boj. Vsako noč so partizani trkali na vrata in prosili za živež. Složno smo pomagali, čeprav nas je bilo strah, da ne bi bili naslednje jutro mi na vrsti za izselitev.

Prišel pa je tudi dan zmage.

Mi, ki smo preživeli to vojno, nikoli ne bomo pozabili trpljenja. Radi obujamo spomine na te dogodke, zato se vsako leto zberemo ob spomeniku padlih borcev in se spominjamo tistih težkih dni. ▲

VIHARNIK

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo
Slovenj Gradec, d.d. 2380
Slovenj Gradec,
Vorančev trg 1
zanj: direktor Silvo Pritrznik,
univ.dipl.inž.gozd.
Telefon: 88/ 43-332,
faks: 88/ 42-684,
E-mail: viharnik@gg-sg.si

Odgovorna in
glavna urednica: Ida Robnik

Uredniški odbor:
Marlena Humek, Gorazd
Mlinšek, Jože Potočnik,
Ida Robnik in Brane Širnik
Lektorica: Marta Krejan
Idejna zasnova in grafično
oblikovanje: Marlena Humek
Priprava za tisk:

Forma Hutter, Maribor
Tisk: ZIP CENTER,
Ravne na Koroškem
Vse pravice pridržane,
© Gozdno gospodarstvo
Slovenj Gradec 2004.
Fotografije in teksti © avtorji
Oblikovalska zasnova
Viharnika: Peter Vernik in
Marlena Humek

**Avtor fotografij na
naslovnici in zadnji
strani: Franc Jurač in
Ida Robnik**

Na podlagi mnenja
ministrstva za informiranje
z dne 30.1.1992 je Viharnik
produkt informativnega
značaja
(točka tarifne številke 3).

PROSLAVA OB 60-LETNICI BITKE ZIDANSKOVE BRIGADE

STANKO HOVNIK

Proslava ob 60-letnici bitke Zidanske brigade pri Jesenku nad Pamečami.

Krajevna organizacija ZB BOV Pameče, Primestna vaška skupnost Pameče, KD Pameče Troblje in Gasilsko društvo Pameče – Troblje so organizirali tradicionalni pohod in proslavo ob 60-letnici bitke Zidanske brigade z Nemci 4. aprila 1944 pri Jesenku nad Pamečami. Zbralo se je več kot dvesto petdeset ljudi.

Uvodoma je predsednik Primestne vaške skupnosti Pameče pojasnil, da proslava tega dogodka ni točno na obletnico, 4. aprila, zaradi slabih vremenskih razmer, izbrali pa so primeren datum, ki sovpada z državnim praznikom dneva upora proti okupatorju, ki ga Slovenci s ponosom praznujemo.

Spregovoril je tudi župan Mestne občine Slovenj Gradec.

Predsednik krajevne organizacije ZB NOV Pameče je prisotne opomnil, da letos v Pamečah in Trobljah proslavljamo obletnice več dogodkov izpred šestdesetih let.

21. februarja 1944 je bila aretirana **Hovnikova družina** in odpeljana v mariborske zapore, 4. aprila 1944 je bila borba Zidanske brigade pri Jesenku.

Takrat je padel pri Trbulu narodni heroj **Ignac Volč – Fric**. 4. maja 1944 je odšlo trinajst krajanov v partizane, vstopili so v Zidansko brigado.

Nemci so 11. julija 1944 v Pamečah ustrelili dvanajst talcev, selili tri družine in požgali dve hiši. V oktobru 1944 je odšla **Mikijeva družina** v ilegalo.

Istega leta, 1944 je nad Ulbnikom deloval bunker gospodarske komisije, na Lužah v Škratkovem gozdu sta delovali vojaška tehnika Sever in okrožna tehnika Drava. Za časa nemške okupacije je bilo v Pamečah in Trobljah enainpetdeset žrtev, od tega šestindvajset domačinov, eno žrtev so celo obglavili.

V Pamečah so krajanje množično sodelovali in podpirali OF slovenskega naroda.

Govor je imel tudi **Franta Komel** (bivši komisar Zidanske brigade) in prisotne opomnil, da je z leti vedno manj pričujočih vojnim dogodkom, ki se srečujejo na proslavah.

Omenil je pomen odpora med okupacijo že takoj na začetku vojne in poudaril vlogo OF, ki je povezovala in organizirala delo na terenu in zbiral vse potrebno za partizanske enote, ki so se borile širom po Sloveniji in Jugoslaviji.

V kulturnem programu so nastopali: moški pevski zbor Adoramus, pihalni orkester Trbonje, učenci OŠ Pameče in harmonikaši Mladi petelini, ki so še naprej poskrbeli za dobro voljo.

Ob tovariškem pogovoru so se navzoči zadržali v pozni popoldan. ▲

SPOMINI NA STARI RAZBORSKI HRAM UČENOSTI

RUDI REBERNIK

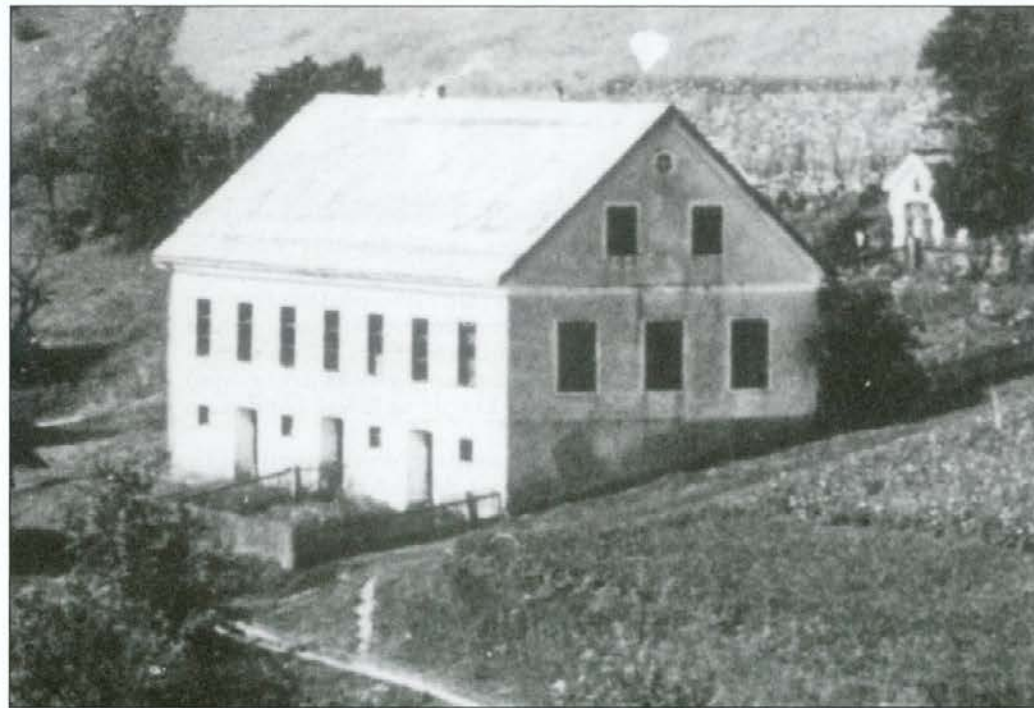

Razborski učitelj Avgust Zidar s svojimi učenci vseh oddelkov v takratni šoli v šolskem letu 1936/1937.

Stara šola, ki je razborskim otrokom dolga desetletja nudila prvo potrebno znanje za življenje. V tistih časih je bila, poleg Plešivške graščine, največja stavba v Razboru.

Zmeraj, kadar me pot pripelje v domačo vas Razbor in zagledam novo šolo, me spomini zanesejo nazaj v moja otroška in šolska leta, ko sem sam pričel obiskovati staro razborsko šolo, ki pa se s sedanjo seveda ne da v ničemer primerjati.

V šolo sem bil prvič vpisan v šolskem letu 1931/32. Vpisal me je takratni učitelj Edvard Pitamic, že starejši in za naše otroške pojme nekoliko čudaški mož, vendar smo ga imeli otroci radi, ker nam je skoraj ves šolski čas pripovedoval zgodbe in jih obenem risal na tablo. Bil je zelo dober risar in znal je

igrati tudi na violino, tako da smo imeli zelo pogosto glasbeni pouk, kar se nam je seveda »dopadlo«. Pitamic je ostal pri nas na Razboru približno dve šolski leti. Zaradi svojih naprednih idej, pa tudi nerednega šolskega pouka, se je kmalu zameril šolskim in cerkvenim oblastem, zato so ga

odpustili. Vendar pa Razbora ni nikoli zapustil za dolgo; obiskoval je svoje priljubljene učence in njihove starše ter preživel pri njih večino svojega časa.

Ko pa se je tudi pri nas začela druga vojna, se je dokončno zameril lokalnim nemškimi oblastem in izgnali so ga nekam v Srbijo, kjer je preživel in doživel

konec vojne. Ko se je po vojni vrnil nazaj v naše kraje, je bil, dokler so mu moči in zdravje dopuščali, še vedno aktiven v Slovenjegraškem prosvetnem delu. Sedaj počiva na šmartinskem pokopališču in le redki vedo, kje je njegov grob.

Začetek razborske šole in pouka v njej sega nekam tja v

◀ sredino 19. stoletja. Najstarejši zapiski o tem pravijo, da je bila v občinski hiši, ki je baje stala blizu cerkve, že leta 1839 urejena soba, ki naj bi služila za zasilno šolo. V njej so takratni župniki in cerkovniki poučevali verouk ter branje in pisanje. Šele leta 1874 je Štajerski deželni šolski svet sklenil, da se šola sistematizira in preimenuje v »Enorazredno ljudsko šolo Razbor«.

Leta 1886 je prišla z okrajnega šolskega sveta pobuda, naj se pripravi vse potrebno za gradnjo nove šolske hiše. Leta 1889 je plešivški graščak Martin Plešivčnik, ki je bil velik dobrotnik razborske šole, kupil od kmeta Lorencija, današnjega Žuželja, gradbeno zemljišče in ga podaril šoli, ki je bila brez lastne zemlje. Posebna komisija si je leta 1892 vse to ogledala in se odločila, da se namesto novogradnje prezida in obnovi stara zgradba, da bo primerna za šolske potrebe.

Učitelji na razborski šoli so se zelo hitro menjavali. Zaradi oddaljenosti kraja, slabih poti, življenjskih in bivalnih pogojev pa tudi zaradi neprijaznosti nekaterih prebivalcev, ki so otroke le neradi pošiljali v šolo, je le malokateri učitelj ostal v Razboru dalj časa.

Iz pripovedovanja svojih starejših bratov in sester, ki so vsi hodili na to šolo, sem si zapomnil nekaj imen učiteljev: Štefan Rataj, Maks Beloglavec in Maks Sekirnik, katerega je zamenjal Edvard Pitamic, moj prvi učitelj.

To je bilo le nekaj dogodkov o nastanku stare razborske šole in o pričetku pouka v njej. V nadaljevanju bi rad predstavil dve stari sliki, ki sta nastali v času, ko smo moji takratni sošolci in jaz obiskovali razborsko šolo, mislim, da je to bilo v šolskem letu 1936/37. Gotovo bosta ti dve sliki v vsakem, ki se bo na njima prepoznal, vzbudili spomine na srečno in brezskrbno mladost, na prijatelje in prve šolske ljubezni, ki smo jih tedaj doživljali.

Stara razborska šola je bila velika zidana stavba, z mnogimi okni in samo z enim prostorom za učenje. Spominjam se velikih vhodnih vrat ter širokega lesenega stopnišča, kjer smo se morali sezuti, nekateri so prišli v šolo v coklah, pa naj so bili še tako premraženi ali mokri, ter zložiti obutev na levo stran stopnic.

Pri odhodu domov pa je prišlo

včasih do različnih zabavnih prizorov: ker se nam je mudilo domov, se nam je obutev pomešala, kar je povzročilo veliko vika in krika, preden je prišel vsak do svoje lastnine.

Učilnico je ogrevala samo mala železna peč na drva, ki pa nam je dajala premalo toplote v mrzlih zimskih dneh, ko smo prihajali mokri in prezebli v šolo.

Iz šolskih oken se je dobro videlo na obe glavni poti, ki sta vodili v Razbor. Od tam smo lahko med glavnim odmorom opazovali vse, kar je prihajalo v Razbor; od veselih svatovskih sprevodov z godbo in vrskanjem pa do tihih žalostnih pogrebcev, ki sta jih je spremljala zvonjenje in molitev.

Prihajali so razni ljudje od šolskih in cerkvenih oblasti in celo poštar dvakrat na teden. Prišel je tudi šolski nadzornik, ponavadi dvakrat na leto, kar smo vedno pričakovali z nekakšnim strahom, a smo se ga otreli, ko nam je začel pripovedovati razne stvari, ki so se dogajale po svetu, in je le malo spraševal o nas učencih. Naš učitelj, g. Avgust Zidar, je bil zelo dober in uspešen vzgojitelj, tako da je bil nadzornik vedno zadovoljen z našim znanjem.

Verouk, ki je bil takrat obvezen šolski predmet, nas je učil župnik, g. Oblak, na preizkus veroučnega znanja ali izkušnjo pa je prihajal g. Meško, dekan s Sel. Tega dneva smo se vedno veselili, ker je bil zelo dober in prijazen gospod in nekateri smo že poznali njegove mladinske povesti in pesmi, ki smo jih zelo radi prebirali.

Skupinska slika kaže učitelja Zidarja v šolskem letu 1936/37 in vse njegove učence, ki smo takrat obiskovali razborsko šolo. Mislim, da je to prva skupinska slika razborskih učencev s svojim učiteljem, ki je bila kdaj koli posneta v Razborju, saj mi ni nikoli uspelo najti kakšne druge.

Slika je že stara, vendar za tiste čase kar dovolj razpoznavna in jasna. Mnogi so se iz Razbora odselili in šli za svojimi cilji po svetu, veliko jih je odšlo za vedno in tudi druga svetovna vojna nam ni prizanašala. Nekateri pa smo ostali in vedno se radi vračamo v rojstni kraj, da obujamo spomine na naše sošolce in prijatelje, in tudi ti dve sliki sta namenjeni temu. ▲

* 1956
+ 2004

ZAHVALA

Usoda je tako hotela,
da prezgodaj si odšla.
Umirilo se je srce,
zastal je tvoj korak,
odšla si tja, kjer ni solza.
Ljubezen, delo in trpljenje,
tvoje je bilo življenje,
ostali so sledovi tvojih pridnih rok,
nam pa žalost, prazen dom in spomini.

V štirinasedemdesetem letu nas je zapustila draga žena, mama in oma

VIDA POGOREVC – Kopančeva mama iz Mislinje.

Ob nenadni, boleči in nenadomestljivi izgubi se vsem, ki ste jo spremljali na njeni zadnji poti ter ji darovali vence, cvetje, sveče in za svete maše, najlepše zahvalujemo. Hvala vsem, ki so nam kakorkoli pomagali v najtežjih trenutkih. Hvala dr. Leonardi Pirmanšek in internemu oddelku Splošne bolnišnice Slovenj Gradec za dolgoletno zdravljenje, govorniku Marjanu Križaju za poslovilne besede pri odprtem grobu, cerkvenim pevcem in moškemu pevskemu zboru Adoramus za zapete žalostinke, gospodoma župnikoma Tinetu Tajniku in Jožetu Tovšaku za pogrebni obred ter pogrebni službi Jerneja Zaveršnika.

Žalujoci: mož Ivan, hčerki Ivica in Vida z družinama ter sinova Jure in Marko z družino. Še posebej jo bodo pogrešali vnuki: Katja, Veronika, Aleks, Nejc in mali Anže.

SPOMIN

Letos, 27. junija, mineva deset let od smrti našega dragega moža, očeta in dedija

JURETA ŠUMEČNIKA iz Slovenj Gradca.

Zahvalujemo se vsem, ki se ga spominjate in prižigate sveče na njegovem grobu.

Žena, hčerka in sin z družinama

V SPOMIN MATEVŽU ČARFU

12. maja 2004 smo se na starotrškem pokopališču poslovili od prijatelja, sodelavca in mentorja gozdarja Matevža Čarfa. Nad štirideset let je urejal gozdove na našem območju. Zelo pomemben je njegov prispevek pri izdelavi prvih gozdnogospodarskih načrtov od leta 1953 do leta 1964. S svojim delom je pustil globoko sled v koroških gozdovih.

Imel je posebno srečo, da se je že kot otrok pričel pripravljati za poklic, ki mu je bil vse življenje zvest. Oče je bil gozdar grofa Thurna v Koprivni in je mladega Tevža spoznaval z gozdom in mnogimi veščinami, ki so mu kasneje služile pri njegovem delu urejevalca gozdov. Gozdarsko šolo je obiskoval v Kronbergu in leta 1954 je opravil izpit za gozdarskega tehnika. Zelo dobro je znal nemško.

Po drugi svetovni vojni so bili posebni časi, ki so zahtevali izjemne ljudi z znanjem, iznajdljive in delavne. Da bi lahko delo Matevža Čarfa umestili v gozdarstvo na Koroškem, je potrebno poznati takratne razmere.

Inventarizaciji gozdov l. 1947 in l. 1951 sta bili povod za zelo pomembne in daljnosežne sklepe o gospodarjenju z gozdovi:

- leta 1949 je bila prepovedana sečnja na golo;
- smrekove monokulture je potrebno spremeniti v mešane gozdove;
- z gozdnogospodarskimi načrti je potrebno zajeti vse gozdove;
- osnovana so bila gozdnogospodarska območja, med njimi Koroško.

Leta 1953 se je pričelo sistematično urejanje vseh gozdov na Koroškem. Najpomembnejše naloge so bile:

- razmejitev gozda od negozdovih površin;
- izločitev in na terenu označitev površin oddelkov, odsekov in posestnih mej;
- zbiranje podatkov o gozdnih rastiščih in sestojih;
- izdelava kartnih podlag;
- izdelava načrta za prihodnje gospodarjenje z gozdovi.

Razen za manjšo površino veleposestniških gozdov ni bilo nobenih načrtov za gospodarjenje. O zasebnih gozdovih so bili le podatki o površinah gozdov v katastru. Urejevalci so se morali znati na obsežnem prostoru z nepreglednimi in glede na stanje v naravi z neažurnimi katastrskimi načrti in vojaškimi topografskimi kartami v neustreznem merilu. Za dela pri polni premeri, ugotavljanju prirastka in označevanju mej so morali vključiti veliko število delavcev, skrbeti za njihovo namestitve na terenu, hrano, voditi dela in skrbeti, da so bila kvalitetno opravljena. Ob tem pa opraviti še vsa dela urejevalca.

Delo na terenu je potekalo od ponedeljka do sobote, od jutra do večera, saj ni bilo avtomobilov, prometne zveze pa so bile redke. Matevž Čarf je delal najprej na drugi inventarizaciji gozdov, dve leti je bil na Gorenjskem, nato pa je urejal gozdove na

gozdnogospodarskem območju Slovenj Gradec vse do upokojitve. Med svojim štiridesetletnim delom je štirikrat prehodil vse gozdove na Koroškem. Povsod so poznali odločnega moža v kratkih hlačah in srjaci s kratkimi rokavi, ki se je zjutraj podal v gozd in se v poznih popoldanskih urah vračal na kmetijo, ob sobotah pa domov. Sprejemali in spoštovali so njegove odločitve. Še zlasti pri prvem urejanju gozdov v letih od 1953 do 1964, ko so bili izdelani osnovni gozdnogospodarski načrti, je bilo izredno pomembno in spoštovano njegovo znanje, poznavanje terena, organizacijske sposobnosti in delavnost.

Takrat je nastala originalna gozdnogospodarska karta območja, ki je bila v veliki meri tudi plod njegovega dela. Za takratne razmere je bil to izreden strokovni podvig.

Vzpostavljene in označene na terenu so bile katastralne, oddelčne, odsečne in posestne meje. Zahvaljujoč temu, so bili mejni spori lastnikov gozdov zelo redki. O mejnih vprašanjih so se hodili zanimati k Matevžu Čarfu tudi še v kasnejših letih, ko zaradi bolezni ni mogel več na teren.

Zbrani so bili podatki o gozdovih, ki so tudi danes zelo pomembni za analize o razvoju gozdov in ki so v veliki meri tudi plod njegovega dela.

S sodelavci je pripravil predlog za razglasitev prek 3000 ha varovalnih gozdov.

Narava ga je obdarila z mnogimi darovi, ki so bogatili in dopolnjevali njegovo gozdarstvo delo:

- bil je čebelar in zbiralec panjskih končnic (njegova zbirka je največja v Sloveniji);
- zbiral je kovance in popravljaj stare ure;
- rezljal je podobe iz lesa in lignita;
- izdelal je puško z napravo za nabiranje semena z dreves;
- igral je harmoniko in počel še marsikaj, kar je bogatilo njegovo življenje in s čimer nas je razveseljeval.

Matevž Čarf je bil lik gozdarja in pionir svojega časa. Spoštovan in cenjen je bil med sodelavci, ki jim je bil dober tovariš in nepogrešljiv svetovalec.

Lastniki gozdov ga bodo ohranili v spominu kot strokovnjaka, na katerega so se vedno lahko obrnili in jim je vedno pomagal z znanjem in dobrim nasvetom. Ko bomo obujali spomine na prehojeno pot, bo Tevži vedno z nami, spominjali se bomo skupnih doživetij, ki so bila glede na čas in razmere nekaj posebnega in nepozabnega.

Pošten, skromen, delaven, vedoželjen in znanja poln gozdarski strokovnjak Matevž Čarf ima trajno mesto v koroškem gozdarstvu. Nam, ki smo ga poznali, bo ostal v spoštljivem in prijaznem spominu.

Karl Zagorc, univ. dipl. inž. gozdarstva

Matevž Čarf je več kot dve desetletji redno objavljaj v Viharniku prispevke, ki so nastajali ob njegovem vsestranskem udejstvovanju na najrazličnejših področjih.

Zapisoval je stare običaje, pravljice, pripovedke in anekdote in naših krajev. Dolga leta je zbiral po ustnem izročilu ali iz pisanih virov gradivo o koroških in pohorskih domačijah, žagah, mlinih, kaščah, cerkvah in drugih narodnih objektih ter ga predstavljal našim bralcem.

Zbral in opisal je tudi preko 50 vrst domačih jabolk in preko 30

vrst domačih hrušk ter gradivo o tem objavil v Viharniku. Med svojim delom je v gozdu opazil najrazličnejše posebnosti in zanimivosti, ki jih je opisal in po navadi opremil s fotografijo.

Rad je fotografiral in tudi sam izdeloval slike.

V objektiv je ujel prenekatero trenutke in dokumentiral izgled pokrajine v tistem času in prostoru.

Za vse njegove prispevke smo mu hvaležni!

Uredniški odbor

* 1919
+ 2004

IN MEMORIAM SIMON ŠTRUC

Pomlad, prav pomlad in vso naravo je imel tako rad, ko je vse ozelenelo, zacvetelo, ko ga je plitčje petje že v svitu budilo in so brazde zadišale po sparjeni zemlji, ki jo je sonce vse bolj in bolj gredo, da je že težko čakala semena, da vzklijejo, zrastejo in obrodijo stoteri sad. Pa jesen, ko porumenelo listje odpada, šelesti in utrjena narava lega k počitku, da si odpočije, kot naš Simon, ki smo ga od dolge, delavne in plodne življenjske poti v tako velikem številu pospremili na njegovo zadnjo pot.

Na Mlakah nad Muto se je rodil v oktobru leta 1919 v številni Riščenovi družini. S pastirsko palico v roki je na paši živine hrepenel in gledal v dolino, saj se mu je zdela tako lepa in bogata. Pa je bil srečen, ko je po končani šoli na Pernicah hodil peš do »broda« na Dravi, na vlak v Trbojnje in se vozil v Slovenj Gradec v meščansko šolo.

Druga svetovna vojna tudi Simonu ni prizanesla. Bil je mobiliziran v nemško vojsko in prehodil celo Evropo, vse tja do Smolenska, v Rusiji, in velik del severne Afrike. V domovino se je vrnil sredi leta 1944 kot član druge lovske eskadrilje NOV Jugoslavije. Po demobilizaciji leta 1946 se je vpisal v gozdarsko šolo, jo uspešno končal in se kot gozdarski tehnik zaposlil pri GG Slovenj Gradec. Delovna pota so ga vodila po vsej Koroški. Kot dober organizator je »trasiral« in gradil gozdne ceste, ki so v tistih letih odpirale vrata novemu razvoju podeželja. Tudi cesto na Pernice je »trasiral« in nadziral vse do njene izvedbe. Pogozdovanje gozdov je zahtevalo velike količine sadik, zato je prav on začel z organiziranim drevesničarstvom na Muti; in tudi za tujino so tod rasle visoko kvalitetne sadike. Vseskozi zvest delovni organizaciji pa si je prav tu prislužil svojo zaslužno upokojitve.

Z Miro se je poročil leta 1953 in v Radljah sta si uredila svoj dom, katerega sta jima pozlatila hči Vlasta in sin Vito. Močno hrepenenje po lastnem domu za družino se jima je uresničilo, ko sta se vselila v novo zgrajeno hišo na Muti.

Poleg službe se je Simon aktivno in z vsem srcem vključil v družbeno in politično delo v našem kraju. Dva mandata je bil predsednik krajevne skupnosti in delal je v različnih odborih, ko so se gradile in asfaltirale ceste, vodovod, telefon. Svoj delež je prispeval tudi v vrstah zelene bratovščine. Bil je med ustanovitelji turističnega društva Radlje, kjer je prejel številna priznanja in bil njihov častni član. Nasajen lipov drevored na Muti proti Vuzenici bo še mnoge rodove spominjal na njegovo prizadevanje za čisto in cvetočo neokrnjeno naravo.

Urejenost kmetije in dehteče rože na njegovi »Hubi« pri Rušu so govorile o dobrem gospodarju, na čigar travnikih se je pasla velika čreda ovac, gospodar pa je zanje skrbel vse dokler mu je zdravje to dopuščalo. Ob blejanju ovac si je z velikim veseljem urejal svoj etnološki muzej, za katerega je leta in leta zvesto zbiral primerke, a mu ga ni uspelo povsem urediti; njegovo delo bo

do konca opravil sin Vito.

Kot pripovednik in kronist se je naš Simon vpisal v zgodovino našega kraja in zanamcem pustil bogato sled. Pa je zapisal: »Še sam ne vem, kaj me je prišlo. Enostavno – v moji notranjost se je nekaj dogajalo, kot da mi nekdo govori: daj napiši, mudi se! Nekdo mi je prigovarjal. Morda so me priganjala moja leta, škoda, da bi šlo vse v pozabo. In odločil sem se in začel pisati. Ni bilo lahko, a moja knjiga »Perniška ovset« je zagledala luč sveta«. Ponosen, še kako ponosen je bil na njo, jo pobožal in si mislil: »Nel Ne bodo pozabljena stoletna dela, kultura, navade in prigode nas krajanov Pernic in Mlak z okolico«. Ne bo pozabljen kot dober »Camer«, ki je vodil toliko »ojseti«, na njih pel in »juckal«, da so bile noči vse prekratke, srca pa so pozabljala na tegobe, ki so jih po teh bregačah nosila leta in jim popila toliko znoja. Ob zadnjih slovesih naših krajanov in sodelavcev je s svojimi govori segal globoko v žalostna srca. Njegove črtice in novle so bile objavljene v Koroškem Fužinarju, Viharniku, v zbornikih Šepet dravske doline in Utripanja, pa v Likusovem zborniku, saj je bil tudi član literarne skupine »LIKUS« in sedaj »Utripa zgornje Drave«, katerih srečanj in nastopov se je rad udeleževal in na njih sodeloval. Mi pa smo mu tako radi prisluhnili, saj so ga tolika leta veskozi prav jeknila in nam je iz lastnih izkušenj doživeto pripovedoval svoje življenjske zgodbe.

Ko mu je na njegovi zadnji poti zadnjič igrala naša in njegova perniška godba, so godbeniki s kapelnikom Sandijem Pungartnikom izkazali veliko spoštovanje do njegovega dela, truda in za vse, prav vse, kar je storil za našo godbo, ko jo je kot njen predsednik leta 1974 ponovno obudil, zbral, da so žuljave roke kmetov in delavcev muzikantov ponovno začele pritiskati na »klapne« in po njegovi zaslugi so zvoki božali in spodbujali srca naših krajanov na lepih nedeljah in kulturnih praznikih, da so vzdržala ta neusmiljeni tempo. In kot dober organizator je godbenike oblekel v čudovito narodno nošo, katera mu je toliko pomenila, da je srce veseljaka, pevca in »Camarja« kar kipelo. Naša godba pa je prav po njegovi zaslugi lansko leto tako odmevno in ponosno praznovala svojo stoto obletnico obstoja.

Lani sta z ženo Miro praznovala zlato poroko. A je bolezen posegla vmes, da jima Vlasta in Vito nista mogla pripraviti slavja v toliki meri, kot sta želela, da se bi tako vsaj malo oddolžila za vse, kar sta storila za nju, za svoje vnuke in pravnuka, na katera je bil Simon tako ponosen in ju je težko pričakoval. Srček iz belih rož, ki sta mu ga položila na njegov grob pravnuka, govori: Tako smo te imeli vsi radi in te bomo še kako pogrešali!

Naj ti bo lahka domača zemlja, ki si jo tako ljubil in ji bil zvest do konca.

Štefan Smolar

IN MEMORIAM

JURE ŠUMEČNIK je bil ustanovitelj gozdarskega glasila Obvestila, ki se je kasneje preimenovalo v Viharnik. Bil je njegov urednik med leti 1968 do 1974 in bil z njim povezan vse do upokojitve kot vodja referata, kjer je bilo delovno mesto urednika. Tako je vsa aktivna delovna leta vplival na njegovo vsebinsko zasnovo in njegovega načela »Osnovni namen časopisa je, da ga ljudje berejo in da ga nekdo vzame v roke« se še danes držimo, ko pripravljamo vsebinsko zasnovo posamezne številke. To pa je tudi vzvod, ki omogoča izhajanje Viharnika v taki nakladi v tem našem Koroškem prostoru.

Spominjamo se ga tudi sodelavci, ki smo z njim skupaj delali in ustvarjali Viharnik, ter mnogi gozdni delavci, ki jim je kot socialni delavec pomagal reševati probleme na delovnem mestu in v okolju, kjer so živeli.

Uredništvo Viharnika

* 1956
+ 2004

ANTON KRIVOGRAD - ŽERJAVLI TONČI

12. marec 2004 je nas Hotuljce globoko presunil in pretresel. Niti najstarejši Hotuljci ne pomnijo tako grozovitega in krvavega zločina. Morilec je na posebno krut in grozovit način umoril našega sokrajana, dobrega in prijaznega Antona Krivograda, ki je po smrti staršev sam živel v majhni hiški blizu Rimskega vrelca.

Anton Krivograd je bil rojen 2. junija leta 1956, umrl pa je 12. marca letos. Pri Žerjavu so bili vse do konca druge svetovne vojne mogočni veliki mlini, velik mlin s štirimi mlinskimi kamni za mletje več vrst moke, bilo je tudi dvanaest stop za pihanje žita. Vsak mlinski kamen in stopa je imela posebno pogonsko vodno kolo. Žito so ljudje vozili v mlin od blizu in daleč, posebno pred prazniki, ko so potrebovali moko za peko pogače.

Žerjavli hiša je bila velika in mogočna. Bila je enonadstropna z velikimi prostori. V Žerjavljovi hiši je bila velika soba, kjer je bil en razred hotuljske osnovne šole. Tu je pouk za časa Avstro-Ogrske obiskoval tudi Prežihov Voranc.

Po vojni je v Kotlje prišla elektrika. Kmetje so začeli moko za peko mleti doma. Dohodki od mletja žita so usahnili, mlini so propadli. Delo in zaslužek si je bilo treba poiskati drugod. Tončev oče Jože se je zaposlil v gozdarstvu kot gozdni delavec. Dohodkov pa je bilo premalo za vzdrževanje tako velike hiše, ki je pričela propadati in je bila pravo, neznosno breme za svoje stanovalce.

Tonči se je kmalu zaposlil v železarni Ravne, kjer je pridno delal enaintrideset let.

Tonči je bil dober človek, dobričina, ki je dal prijateljem vse, kar je imel. Nikomur se ni hotel zameriti. Svojih prijateljev pa, žal, ni dobro poznal. Ni vedel, ni razumel, da so drugačni od njega. Ni se zavedal, tako kot se večina nas ne zaveda dovolj, da živimo v drugačnih, brezkompromisnih časih. Zato je moral svoje neznanje, naivnost in dobroto plačati s svojim življenjem.

Rok Gorenšek

* 1945
+ 2004

JOŽE VIZJAK

Jože Vizjak je delal in služboval v naši sredini, v Starem trgu pri Slovenj Gradcu, celih enajst let (od 1975. do 1986. leta).

Spoznanja, ki jih je prinesel iz domače doline, iz okolice Ormoža, kjer je bil rojen, je v desetletjih svojega življenja širil in poglobljal. Srečeval je nove ljudi, odpirala so se mu nova in nova vprašanja o človeku in njegovi usodi, o pravici in krivici, o svobodi in suženjstvu, o družini in narodu. Spoznaval je kmečke ljudi na podeželju ter se srečeval z mestnimi ljudmi v samem centru mesta Slovenj Gradec. Vedno pa je imel rad mlade ljudi, na njih je gradil prihodnost in večjo srečo svojega naroda. Življenje je marsikoga zapelje v temna dejanja, potegne na kriva pota. Njemu pa, kot župniku in duhovniku, je bila zmerom pred očmi misel na velike vrednote človekovega življenja in človeškega sožitja: ljubezen, poštenost, delo, odkritost in nesebičnost, saj na teh vrednotah temelji človeška in narodna sreča. O vsem tem je govoril in pridigal. Služil je cerkvi, a še bolj je služil resnici in plemeniti misli.

Gospod Jože je bil dober pridigar, govornik, pevec, skratka iz njega so kar izžarevale tople in nežne besede.

Kakor v cerkvi pri bogoslužju, verskih obredih in vzgoji otrok, ga imamo v lepem spominu tudi glede obnove cerkve sv. Radekunde, saj je po njegovi zaslugi na novo prekrita z mogočno kritino. Prav tako je bila na novo prekrita cerkev sv. Pankracija, obnovljena strešna konstrukcija, podeskana in pokrita s škrliljem (kamnom). Obnovil je škaro nad župniščem in zgradil stopnice do obzidja pri cerkvi sv. Radekunde.

Loteval se je tudi obnove cerkve na Uršlji gori, najvišje ležeče cerkve na Slovenskem, kamor je vedno rad zahajal, saj je bil izjemni ljubitelj planin.

Gospod Jože Vizjak je prihajal iz tistih krajev, kjer prihajajo številni dobri duhovniki, ki so priljubljeni številnim ljudem širom naše domovine. Po prihodu v starotrško župnijo leta 1975 se je vključil v Kulturno društvo Stari trg, ki je bilo v takratnem času na vrhuncu svojega delovanja. Prav tako je leta 1975 postal član gasilskega društva v Starem trgu. Leta 1982 je opravil izpit za izprašanega gasilca. S svojim delom je pritegnil v gasilske vrste tudi druge, še zlasti mladino. Kljub zahtevnemu duhovniškemu poklicu se je odzval na klic sirene, če je bila potrebna gasilska intervencija.

Kot velik humanist je deloval v K. O. Rdeči križ v Starem trgu in bil član upravnega odbora te humanitarne organizacije.

Bogastvo dobrote, srčne kulture in človekoljubja, ki ga zapušča za svojim življenjem, bo trajen spomenik. S tisočeriimi drobnimi potezami in dejanji je povezoval vsakdanjik mnogim ljudem. Pomagal je bolnim, dajal duhovno tolažbo ob izgubah njihovih najdražjih. Bil je velik govornik na številnih pogrebih naših faranov. Njegove ganljive besede so orosile marsikatero oko.

Ljudje se ga radi spominjajo z vso hvaležnostjo. Žal je zahrbljena bolezen strla njegovo življenjsko moč in odšel je tja, od koder ni vrnitve.

Krajani in farani Starega trga bomo vedno hvaležni za vse dobro, kar je storil za nas.

» Zbogom!«

Anton Ješovnik

PO TURISTIČNI SEZONI PA ŠE SEZONA ODPADKOV

SEBASTIJAN APAČNIK

Čeprav je sneg skopnel že pred časom in se je turistična sezona z naših smučišč že skorajda preselila na obalo, še ne pomeni da je sedaj po beli sezoni vse za nami. Prav nasprotno! Prišla je pomlad in z njo tudi raznovrstna opravila ali bolje rečeno, čas za vsakoletno spomladansko čiščenje kleti, podstrešij, hiš, garaž, vrtov, okolice in še in še bi lahko naštevali!

Zdaj že več kot tradicionalna akcija spomladanskega odvažanja kosovnih in drugih odpadkov traja že kar nekaj časa. To smo lahko opazili tudi v strnjem naselju S8 med Ronkovo in Tomšičevo ulico v Slovenj Gradcu, saj so bližnji stanovalci tako rekoč teden dni pred velikonočnimi prazniki dodobra zapolnjevali kontejnerje vse do zadnjega

kotička in še okoli njih s starimi žimnicami, zarjavelimi štedilniki, kavči, »crknjenimi« televizorji, odpadnim gradbenim materialom, starim pohištvom, odsluženimi gumami itd.; tu pa bi rad predvsem omenil še, da sem ne spadajo raznovrstni laki, barve, lepila, naftni derivati, razne kisline, kemikalije in druge hitro vnetljive tekočine, saj lahko le-te z iztekom pridejo v podtalnico ali se vnamejo in nezaželena katastrofa širšega pomena je tu. Javno komunalno podjetje Slovenj Gradec je v lanskem letu na območju mestne občine Slovenj Gradec in občine Mislinja z akcijo zbralo 960 kg akumulatorjev in 254 kg baterijskih vložkov, 1042 kg lakov in lepil, 129 kg zdravil in škropil, 1338 kg odpadnih olj, 1450 kg avtomobilskih gum in za 115 kg

ostalih nevarnih odpadkov, kar skupaj znese 5.288 kilogramov nevarnih odpadkov za okolje. Tako je Javno komunalno podjetje Slovenj Gradec v lanskem letu z imenovano akcijo na deponijo odpeljalo kar za 850 m³ odpadkov. Akcija odvažanja odpadkov se je nedvomno izkazala za zelo uspešno, saj ljudje za spremembo odpadke, namesto v gozd, spravljajo v kontejnerje. In prav zaradi tega se bodo izvajalci lahko pohvalili

z novimi rekordnimi številkami o količini odpeljanih odpadkov. Prenapolnjeni kontejnerji pa včasih gotovo niso primerni za lep spomladanski sprehod v naravo ali okoli naselja. Učenci I. OŠ Slovenj Gradec pa so ob dnevu Zemlje 22. aprila pripravili veliko akcijo zbiranja starega časopisnega papirja. S tem bi radi pripomogli k lepšemu in bolj prijaznemu okolju in razredu prislužili kakšen tolar za končni izlet. ▲

MOŠKI PEVSKI ZBOR ADORAMUS PRAZNUJE PETO OBLETNICO DELOVANJA

MIHA PUŠNIK

Moški pevski zbor Adoramus

Minilo je pet let odkar so začeli prepevati. Mladi fantje iz Mislinjske doline so pod vodstvom gospe Polone Krpač pridno vadili in se »brusili« v pevski kulturi.

Veliko so nastopali po Mislinjski dolini, v Ločah, Zrečah, na Bizeljskem in na veliko veselje naših zdomcev imeli nekaj koncertov v Parizu, ki so jih nagradili s huronskim aplavzom in po koncertih ostali in klepetali do jutranjih ur.

Pritekla je tudi kakšna solza navdušenja in domotožja. Na enem izmed teh koncertov je zbor podaril slovensko zastavo primorske-mu navdušencu nogometa, ki je šel z njo navijati na svetovno nogometno prvenstvo na japonsko.

Ob peti obletnici prepevanja je zbor izdal zgoščenko z dvajsetimi pesmimi. Producent je gospod Tomaž Tozon.

Zbor najbolj goji slovensko, prav posebej pa še koroško pesem, poje pa tudi ruske, črnske in sakralne pesmi.

Pevci so večino koncertov prepeli za dobrodelne namene različnih vrst in poslušalci so s svojimi prostovoljnimi prispevki prisluhnili poslanstvu zbora. Za sceno ves čas skrbi Irina Mouravie – Pušnik, ki v propagandnem smislu vnaša vedno nove zamisli.

Zbor si ob peti obletnici želi še nadaljnega sodelovanja z drugimi pevske skupinami in rasti v pevski kvaliteti, publiki v užitek in sebi v ponos. ▲

Zbornik Sopotja

Člani literarne sekcije pri predstavitvi zbornika

Foto: Meroda Ret, Hovnik

ZBORNİK SOPOTJA

STANKO HOVNIK

V Domu upokojencev Slovenj Gradec je bila 7. maja 2004 predstavitev zbornika literarne sekcije Društva upokojencev Slovenj Gradec Sopotja. V programu, ki je bil posvečen desetletnici delovanja literarne sekcije DU, so sodelovale pevke UŽPZ Jelka. Na ogled je bila razstava glinenih izdelkov, rož iz papirja in fotografije Stanka Hovnika »Oblaki in sončni zahod«. Program je povezovala Draga Ropič.

Predsednik DU Slovenj Gradec, Janez Golobranc, je v svojem govoru poudaril, da je društvo še posebej aktivno in delovno prav na kulturnem področju. To dokazujejo tudi razstavljeni izdelki članic in člana

društva in zbornik Sopotja, ki so ga ob jubileju uredili in pripravili literati, ki delujejo v tem društvu in je v njem predstavljeno njihovo desetletno delo.

Knjigo je predstavila Marijana Vončina. Povedala je, da je bila zasnova zamišljena tako, da so prekopirali prispevke posameznih avtorjev in jih povezali, potem pa so se odločili za izdajo knjige. Tako je nastala knjiga, v kateri sodeluje trinajst članov, zbornik šteje 150 strani, odlikujejo pa ga fotografije člana DU, ki je svoja dela v zborniku objavil prvič. Zahvala za izid zbornika gre gospe Marijani Vončina, ki je pripravila vse za tisk, in gospe Alenki Horvat, ki je vse prispevke lektorirala.

Na predstavitvi zbornika so člani literarne sekcije brali svoja dela, Marijana Vončina pa je od Društva upokojencev Slovenj Gradec prejela srebrno plaketo za desetletno delo v tej sekciji.

Vendar pa bi pisanje ne imelo nobenega odmeva, če nam ne bi bilo dano tega, kar napišemo, tudi objaviti. Pobuda za pisanje in objavljanje je prišla iz Maribora, od društva upokojencev Maribor – center, kjer je kulturni animator gospod Zmago Rafold uredniševal idejo o objavljanju literarnih stvaritev starejših. Pri društvu so ustanovili založbo Drumac, najprej za svoje člane, kasneje pa vedno bolj za upokojence iz vse Slovenije. Nastalo je pravo gibanje, ki je dobilo

ime Likus (Literarni klub upokojencev Slovenije). Število članov narašča. Sedaj izdajo že tri knjige – zbornike na leto.

Naša, slovenjegraška literarna sekcija, je bila ustanovljena maja 1994 na pobudo Zmaga Rafolta in našega tedanjega predsednika društva upokojencev Slovenj Gradec, Ivana Šterna. Ustanovni člani so bili: Mihaela Lenart, Andrej Šertel, Marija Sekirnik, Jerica Smolčnik in Marijana Vončina kot predsednica.

Da sta predstavitev zbornika in razstava dobro uspeli, gre zahvala Društvu upokojencev, knjižnici Ksaverja Meška, literarni sekciji in gospodu akademskemu slikarju Karlu Pečku za izbor fotografij. ▲

MEŠKOVO POT OBISKALI NJEGOVI ROJAKI

MIRKO ŽOLNIR

Foto: Ivan Hovnik

Skupina Meškovih rojakov, v sredini pranečak Ciril Meško. V Ozadju Uršlja gora.

V spomin na oba letošnja jubileja duhovnika in pisatelja Franca Ksaverja Meška (130 let rojstva oz. 40 let njegove smrti), smo se 3. aprila 2004 tudi planinci iz Mislinjske doline podali po njegovi spominski poti. Z nami so bili tudi Meškovi rojaki iz Ključarevcev in Lakoncev, ki jih je vodil pisatelj pranečak Ciril Meško, navdušen govornik in dober poznavalec Meškovega dela ter zanimiv sogovornik. Sončen pomladanski dan je pripomogel, da smo uživali v

lepotah pokrajine pod Uršljo goro in spoznali nekatere znamenitosti v krajih Sele in Vrhe. Na razloženih kmetijah (celkih) živijo kleni in prijazni domačini.

Meškova pot je dolga 14 km, poteka na nadmorski višini med 440 in 742 m (najvišja točka je Koplenov vrh) in je lepo speljana in označena. Vredna je obiska, ki je praktično možen vse leto. Njen skrbnik je Turistično društvo Murn. ▲

NAVADNA JELKA, bela jelka, hoja, hojka, brina, črna hoja, črna hojka, črna hvoja, hvoja, jala, jalva, jedla, jedlovka, jel, jelka, jelkovec in jevca (*Abies alba* Mill.; (*Abies pectinata* Lamm. Et DC., *A. picea* Lindl.))

TEKST IN FOTO

VOJKO PLAZNIK,

univ.dipl.inž.gozdarstva,

☎ Zavod za gozdove Slovenije,

»*Quadragesimo octavo* (oseminštiridesetič) navodila o semenih različnih vrst lesa, kakšna tla so zanje ugodna in kdaj naj se sejejo.

▲ sedmič bori, smreke in jelke nosijo seme v štoržih, in čeprav se ta les sam po naravi naprej zasaja, toda le v suhih letih, naravni prirastek se torej ne pojavlja vsako leto; če so tla porasla s travo, jih je treba preorati in posejati s svežim semenom; v ta namen je treba spraviti domov znatno količino storžev, pustiti, da se v topli sobi v nečkah odpro in tako pridobiti seme.« je zapisala Marija Terezija v Terezijanskem gozdnem redu za Kranjsko leta 1771.

»Hoja, hojka, jelka (*Abies pectinata*), ki je raztrošena po smrečju, je po obliki in velikosti podobna smreki, pa njena skorja je siva in igle so ploščate ter tako nagnjene na desno in na levo, kakor da stoje v dveh nasprotnih vrstah; vsaka igla ima na spodnji strani po dve sivi, po dolgem postavljeni črti. Pred kakimi 25 leti so podrli na sedlu pri Klopni bajti pod Klopnim vrhom popolnoma zdravo hojo, ki je štela 479 letnih obročev! Bila je 46 m visoka, njen štor je meril v premeru 1,74 m; dala je 16,5 m³ lesa.« je zapisal v svojem delu Pohorje med letoma 1913 in 1919 o jelki Janez Koprivnik.

Navadna jelka (*Abies alba* Mill.) spada v rod jelka (*Abies*), v družino borovk (*Pinaceae*), v red Pinales, podrazred Pinidae, razred storžnjaki – iglavci (*Pinopsida*), poddeblo igličastolistne golosemenke (*Conifero-*

phyta) ter deblo semenk (*Spermatophyta*).

Rimljani so jelko imenovali *abies* in to ime se je v znanstvenih krogih ohranilo do danes. Jelke rastejo po vsej severni polobli in rod *Abies* obsega 39 različnih vrst.

Omenimo nekaj vrst jelk, ki rastejo; poleg naše domače navadne jelke najpogostejše v naši bližnji oziroma daljni okolici, največkrat v parkih kot okrasna drevesa: koloradska jelka – dolgoigličasta jelka (*A. concolor* (Gord.) Engelm.), orjaška jelka (*A. grandis* Lindl. (*A. amabilis* Murr. Not Fobres.; *A. excelsior* Franco; *A. gordoniana* Carr.)) – divjad se je izogiba, ker ima les svojstven vonj, kavkaška jelka (*A. nordmanniana* (Stev.) Spach), srebrna jelka

– plemenita jelka (*A. procera* Rehd. (*A. nobilis* (Dougl.) Lindl.)).

Jelka je gorska drevesna vrsta, torej raste v pasu od 400 (v Makedoniji na Jakupici raste šele od 1200 m nm. v. navzgor, v Hrvaški na severnem pobočju Medvednice pa raste že na 200 m nm. v.) do 1200 m nadmorske višine (v Bolgariji raste na Pirinu še na 2900 m nm. v., v Makedoniji na Jakupici raste še na 2000 m nm. v.).

Doseže lahko od 30 do 50 m višine – izjemoma tudi 65 m, ter debelino debla do 2 m. Do danes znano najvišje evropsko drevo je bila jelka z kar 65 m višine in z obsegom 565 cm (premer debla je 1,80 m) – izmerjena v pragozdu Peručica v Bosni in Hercegovini 1954 leta. Pri nas so najmočnejše jelke

Rajhenavska jelka v Kočevskem Rogu z 50 m višine in 466 cm obsegom (premer debla je 1,48 m), Črmošniška jelka v Kočevskem Rogu z višino 43 m in obsegom 580 cm (premer debla je 1,85 m) ter Maroltova jelka na Pohorju z višino 35 m ter obsegom 605 cm (premer debla je 1,93 m). Dočaka lahko starost do 500 let. Jelka ima nekaj značilnosti: - iglice, ki odpadejo pustijo brazgotino v obliki kroga, - ženski storži so pokončni ter ob zrelosti izgubijo luske, tako, da ostane na drevesu le os storža, - prerez iglice je v obliki prevrnjene trojke (kot narisana vrana v letu).

Mlada drevesa imajo stožčasto krošnjo, starejša pa valjasto ali jajčasto. V spodnjem in srednjem delu krošnje veje izraščajo iz debla vodoravno, dočim so v vrhnjem delu krošnje obrnjene nekoliko navzgor. Starejše jelke izoblikujejo značilen gnezdst – potlačen vrh ali kot ga imenujemo »štorkljino gnezdo«. Razvije razmeroma globok koreninski sistem z močno razvitimi bočnimi koreninami in z izrazito srčno korenino. Deblo je ravno, do vrha enakomerno razvito in polnolesno. Skorja je v mladosti gladka, tanka, siva z smolnimi mešički. Starejše jelke imajo svetlo sivo lubje razpokano na luske, več ali manj pravokotne oblike.

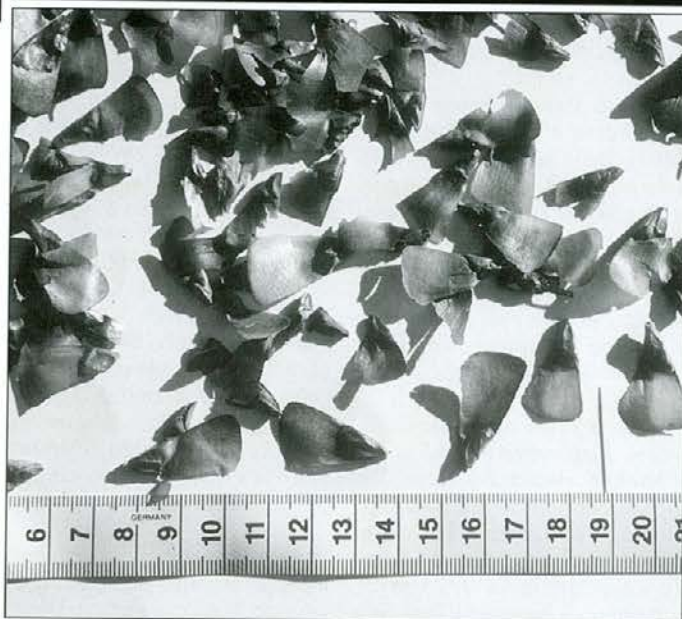
Les jelke je vsestransko uporaben. Uporabljajo ga v gradbeništvu, industriji pohištva, rudarstvu, celulozni industriji. Jelovina ima majhno kurilno moč.

Ogrevalna moč 1 kg suhega lesa jelke je 2900 kcal/kg (po Flatscherju). Povprečno pa ima 1 prostorninski meter (0,70 m³) zračno suhega jelovega lesa, ki povprečno tehta približno 350 kg, 1.100.000 kcal, kar preračunano predstavlja 3143 kcal/kg (po »Schweizerischer Forstkalender« 1950).

Jelka ima večje zahteve glede rudninske hrane v tleh kot smreka. Pri obhodnji 100 do 120 let nam dajo čisti jelovi sestoji na najboljših tleh 1000 – 1200 m³ lesa na hektar kot glavni užitek, poleg tega pa še dohodke pri redčenjih.

Najpomembnejša medonosna drevesna vrsta je jelka. V času dobrega medenja jelke, lahko en panj čebel v enem dnevu

nabere do 10 kg medu. Jelov med imenovan hojovec je skoraj črne barve. Čebele z jelk nabirajo mano.

Jelove iglice so ploščate, zgornj bleščeče temno zelene, spodaj z dvema belima progama, 10-35 mm dolge ter do 3 mm široke in ostanejo na zdravih drevesih od 8 do 12 let.

Bela jelka - hoja je enodomna rastlina - na isti rastlini so moški in ženski cvetovi. Moški cvet je rumena cilindrična mačica, dolga do 2 cm. Ženski cvetovi pa so pokončni do 6 cm dolgi zeleni storžki, ki rastejo v zgornji tretjini krošnje na koncu lanskim poganjkom. Najprej so storžki zeleni - do opravitve, potem postanejo modro zeleni in na koncu približno 5 mesečnega zorenja se

spremenijo v temno rjave do 20 cm dolge in do 5 cm debele storže. Zrel storž razpade na drevesu. Cveti spomladi od aprila do junija. Seme dozori isto leto v času od druge polovice septembra do konca oktobra. V enem kilogramu semena je približno 22.000 semen (brez kril). Iz 100 kg storžev dobimo povprečno od 6 do 9 kg semena brez kril. V enem storžu je med 260 in 290 semen. Več semena dobimo pri polnem obrodju (če je semensko leto - leto 2003 je bilo semensko leto). Bela jelka semeni v sestoji pri starosti 60 - 70 let vsakih 2 - 6 let. Polni obrodi so redki.

Storži so večinoma rjave barve (poznani so tudi zeleni) in so pokončni - ne visijo z vej. Seme je jajčaste oblike z zavahanim

vrhom, leži v vdolbini krilca in je enobarvno - kavno rjave barve.

Seme bele jelke je kaljivo 6 mesecev, skali v 30 do 40 dneh. Kaljivost je nekje med 50 in 60 %. Klince imajo navadno 4 - 6 kličnih listov dolgih 20 - 30 mm, ki so sploščeni in vodoravno stojajo.

Storže nabiramo na stoječem ali podrtem drevju od začetka septembra do polovice oktobra, preden dozori. S sušenjem storžev v tankih plasteh (ne več kot 25 cm, ki jih tekom sušenja večkrat premešamo, da se enakomerno sušijo in s tem preprečimo tudi razvoj raznih plesni itd.) v toplem zračnem prostoru storžki hitro razpadejo v 6 do 20 dneh.

Seme očistimo in z njim ravnamo izredno previdno, da ne popokajo smolne vrečke. Za hrambo in transport so najprimernejši zaboji.

Seme sejemo na prosto v pripravljeno gredo marca - aprila,

še bolje pa kar jeseni. Prvo presajanje opravimo z 2 letnimi semenkami, ki jih pustimo v gredi še 4 do 6 let, ko so vzgojene sadike bele jelke primerne za sadnjo v gozdu.

Jelka je ena izmed zelo potrpežljivih in vztrajnih drevesnih vrst, saj na svoj prostor v odraslem gozdu lahko čaka tudi do 200 let v senci. Po drugi strani, pa je ekološko ena najzahtevnejših in najobčutlivejših drevesnih vrst.

Bela jelka uspeva na svežih, globokih, humozno bogatih tleh (najbolj bogatih gozdnih tleh) od nižin do montanskega pasu. Za svoje normalno rast potrebuje med 1000 in 2500 mm padavin letno. Težko prenaša poletne suše, pa tudi na pozne spomladanske mrazove je občutljiva. V planinskih predelih sestavlja mešane gozdove skupaj z bukvijo, smreko in drugimi drevesi. Bela jelka je skupaj z navadno smreko in bukvijo graditeljica prebiralnih gozdov na bogatih in relativno položnih rastiščih.

Literatura:

- Arhar, V., T., Domača lekarna p. Simona Ašiča - Priročnik za nabiranje zdravilnih zelišč, Mohorjeva družba, Celje 1995, 174 s.
- Ašič, P., S., Pomoč iz domače lekarne II, Mohorjeva družba, Celje 1988, 225 s.
- Čedomil, Š., Atlas drveča i grmlja, Zavod za izdavanje udžbenika, Sarajevo, 1973, 218 s.
- Čokl, M., Gozdarski in lesnoindustrijski priročnik, Tablice (četrti izdaja), Biotehniška fakulteta v Ljubljani, Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo - Strokovna in znanstvena dela, Ljubljana 1975, 364 s.
- Erker, R., Gojenje gozdov - priročnik, Zveza gozdarjev LRS - »Slovenski gozdar«, Kočevje 1962, 382 s.
- Gričnik, A., Janez Koprivnik in njegovo »POHORJE«, Monografija, Izdala Občina Zreče, 1997, 511 s.
- Grliž, L., Užjitne divje rastline, Cankarjeva založba, Ljubljana 1980, 326 s.
- Koprivnik, J., Pohorje, ponatis iz Planinskega vestnika (1913-1919), Založilo »Sokolarsko društvo« v Mariboru, 1923, 125 s.
- Kotar, M., Brus, R., Naše drevesne vrste, Slovenska matica v Ljubljani 1999, 320 s.
- Pezdir, J., Čudoviti svet iglavcev, Državna založba Slovenije, Ljubljana 1979, 248 s.
- Pravilnik o varstvu gozdov, Uradni list Republike Slovenije, številka 92, Ljubljana, sredi 11. 10. 2000, stran od 10233 do 10241, 9 s.
- Šilič, Č., Atlas drveča i grmlja, Zavod za izdavanje udžbenika, Sarajevo 1973, 218 s.
- Šumarska enciklopedija, 2 Kos-Žut, Izdaje in naklada Jugoslovenskog leksikografskog zavoda, Zagreb 1958, 800 s.
- Terezijanski gozdni red za Kranjsko, Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, VTOZD za gozdarstvo, Ljubljana 1985
- de Wit, H. C. D., Rastlinski svet 1 - semenovke, Mladinska knjiga 1978, 346 s.
- Vidaković, M., Četinjače - morfologija i varijabilnost, Biblioteka znanstvenih radova, Zagreb 1982, 710 s.
- Zauner, G., Iglavci, Cankarjeva založba, (Zbirka Sprehodi v naravo), 2000, 59 s.

NEKAJ RECEPTOV

Mladi, še svetlozeleni listni poganjki so primerni za pripravo čajev in vitaminskih napitkov. Iglice najprej potopimo za 2 do 3 minute v vrelo vodo, da se stopi voščena prevleka na iglicah in da se odstranijo smole. Odcejene iglice potopimo v hladno vodo za eno do dve uri. Vodo precedimo in sladkamo po lastnem okusu.

V mladih olistanih vejicah je približno 50 do 100 mg vitamina C. Največ vitamina C vsebujejo iglice bele jelke pozimi.

Navadno jelko uporabljamo v ljudskem zdravilstvu podobno kot navadno smreko. V mesecu maju in juniju nabiramo vejice.

Omeniti pa moram še Pravilnik o varstvu gozdov (Ur.l. RS, št. 92, z dne 11. 10. 2000), ki govori med drugim tudi o tem, koliko in pod kakšnimi pogoji je dovoljeno nelastnikom gozda, seveda za lastne potrebe (nekomercialno) izkoriščanje stranskih gozdnih proizvodov, brez da je povzročena nepopravljiva škoda, tako na gozdnem drevju kot na gozdni podrasti.

Sirup iz mladih vršičkov

Spomladi pa si napravimo sirup proti kašlju in izčrpanosti. Sirup iz mladih vršičkov navadne jelke si naredimo po enaki recepturi kot pri pripravi sirupa iz mladih vršičkov navadne smreke. Potrebujemo velik steklen kozarec s širokim grlom v katerega nalagamo plast mladih vršičkov jelke nato plast sladkorja. Plasti mladih vršičkov jelke in sladkorja menjaje nalagamo tako dolgo, da je kozarec poln. Kozarec pokrijemo z gazo in takoj damo kozarec na toplo sonce (ali na zelo malo toplel štedilnik, če sonca ni), da sladkor ne postane trd in se ne bo nikoli stopil. Ko se sladkor stopi in se vršički v sirupu dvignejo je sirup pripravljen. Odlijemo ga v steklenico, ki jo dobro zapremo ter postavimo v hladno in temen prostor. Sirup uživamo po potrebi.

Okus sirupa narejenega iz jelovih mladih poganjkov se razlikuje od sirupa narejenega iz navadne smreke.

Sirup narejen iz mladih vršičkov navadne jelke (ali navadne smreke, bora, rušja) lahko z dodatkom ne prevelike količine domačega kvalitetnega žganja (»šnopsa«); najboljši je narejen iz sliv ali češenj, spremenimo v okusen liker.

Jelov razpadajoči storž

Iglice jelk so zaobljene

Jelovi moški cvetovi - prašne mačice - proizvedejo ogromne količine cvetnega prahu

Mlada jelova ženska cvetova - storža - čakata na oprašitev

UTRINKI,

KI SO NAŠTALI OB OTVORITVI

NOVE ŽAGE

NADALJEVANJE Z NASLOVNICE

Zaposleni v Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec ob otvoritvi

Upokojeni gozdarji na otvoritvenem prostoru

Franc Hafner starejši prejema čestitke ob visokem starostnem jubileju.

Na novinarski konferenci direktor Silvo Pritrznik predstavlja novo investicijo v Otiškem Vrhu.

Veseli ob novi pridobitvi

Mislinjčani so stopili skupaj kot vedno

Z novinarske konference z leve: Borut Tasič, Mitja A. Jandl in Ernest Ruter

